

Ainult täna *Photo Point* veebipoes:
PHOTOPOINT.EE

ÖÖMÜÜK

8. augusti õhtul

alates kella **kaheksast**
kuni hommikuni

photopoint.ee veebipoes
kõik vähemalt 16% soodsam

Iga vähemalt
88€
ostuga kaasa:

Kinkekaart
100
paberfoto trükk
tasuta

08.08 8-8 -16%

Soodushinnad kehtivad veebipoes staatusega "laos" märgitud toodetele 08.08.2013 kell 20.00 – 09.08.2013 kell 08.00 või kuni kaupa jätkub. Soodushinnad arvestatakse vahetult enne öömüüki kehtinud kauba müügihinnast. Ostes vähemalt 49€ eest kaupa, toome ostud sinuni **tasuta** • kulleriga koju • Smartpost pakiautomaati • Post24 pakiautomaati! Photopointi tasuta infotelefon: **800 FOTO** (3686)

Eesti Päevaleht

HIND EESTIS 1,15 EURO | VÄLISMAAL 2,10 EURO | NR 153 | NELJAPÄEV, 8. AUGUST 2013

ajaleht.epl.ee

Moskva korter müüki ja hobustega Pärnumaale

Just nii talitas Moskva teadlane Alla Nazarova (pildil) paar aastat tagasi. Suurlinnadaam tegeleb nüüd Pärnust mõnekümne kilomeetri kaugusel hobusekasvatusega ja rajab sinna ökotalu. **lk 7**

Foto: Sven Arbet

Gruusia sõja viies aastapäev

Vene peaminister Dmitri Medvedev ütles hiljuti, et venelaste ja grusiinide vahel valitseb sümpaatia. Sama sooje sõnu on kasutanud ka Gruusia peaminister Bidzina Ivanishvili. Alles viis aastat tagasi toimus kahe riigi vahel sõda. **lk 9**

Aarded

Harjumaalt leiti metallidetektoriga unikaalsed hõbeehted ja -mündid, mis on pea tuhat aastat vanad. **lk 8**

Endine allilmategelane sai oma lastele lähenemiskeelu

••• Palgamõrvade tellimise eest kinni istunud mees on nüüd uurimise all peksmise süüdistusega.
••• Vanglast vabanes ta ennetähtaegselt sooviga pere luua, mis vee-nis kohut, et ta on muutunud. **lk 2-3**

JÄRVE KESKUS

Superpakkumised Järve Keskuses!
7.-11. AUGUST

170⁰⁰
tavahind 227⁰⁰

Käetugedega tool
helepruun

Boston kirjutuslaud
helepruun

549⁰⁰
tavahind 729⁰⁰

151⁰⁰
tavahind 202⁰⁰

Sorrento laualamp

KÕIK ÜLEJÄÄNUD KIRJUSTUSLAUAD, -TOOLID JA LAUALAMBID -15%

SKANO
FURNITURE

TERVISE- JA ILUPÄEV
K

MEESTEPÄEV
N

REISI- JA TOIDUPÄEV
R

KODUSISUSTUSE PÄEV
L

LASTE- JA SPORDIPÄEV
P

JUHTKIRI

Kelle asi on riigikaitse?

Riik hoiab julgeolekupoliitikas maksumaksjate eest põhjendamatult palju salajas, järeldasid rahvusvahelise kaitseuuringute keskuse analüütikud oma värskes raportis. Jaanuaris heaks kiidetud kümneaastast riigikaitse arengukava ei arutatud nende arvates küllalt palju avalikkuse ja riigikoguga.

Kas nendel väidetest alust? Riigikogu riigikaitsekomisjoni juht reformierakondlane Mati Raidma ajab vastu, et pole häda midagi, konsulteeritakse piisavalt ja komisjon muudkui parandab ja kõneleb kaasa. Aga mis muud juttu ongi oodata koalitsioonisaadikult, kes ei pea sobilikuks oma valitsusliidu ministeeriumi liialt ahistada ja pealegi sooviks oma rollist võimalikult olulist muljet jätta. Kellele ikka meeldiks teatada, et olen tähtsusetu?

Riigikogu riigikaitsekomisjonis on kolm liiget, kellel on jõustruktuuride ja rahvusvahelise julgeoleku temaatikaga elus rohkem pistmist olnud. Peale päästeametit juhtinud ja väliskriise lahendanud Raidma on Aivar Riisalu reservohvitser ning Marianne Mikko välis- ja julgeoleku-

teemadel kaasa kõnele- nud. Ülejäänud komisjoniliikmete paigutus on ehk juhuslikumat laadi ja nende suuremat kaasa- kõnelemist pole kuulda olnud.

Parlamendi rolli – ja selle kaudu demokraatliku kontrolli – vähene-

Riigikaitsest Parlamendi rolli – ja demokraatliku kontrolli – vähenemine on paraku tõsi.

mine on paraku tõsi, ja seda isegi mitte niivõrd riigikaitse arengukava silmas pidades, vaid laiemalt. Põhiseadus näiteks annab küll sõja ja rahu küsimused riigikogu pädevusse, kuid välismissioonidega on paraku nii, et kui NATO või Euroopa Liidu kiirreageerimisjõududesse Eestist mingi kontingent määratakse, siis enne selle mõnes puhke- vas kriisis kasutamist enam rahvaesindust kokku kutsuma ei hakata. Põhjendus: see on ju kiirreageerimine, teie ju Toompeal nii kiiresti ei reageeri.

Sellepärast võib juhtida, et satume mõnda sõtta, kuhu sekkuda pole alguses kavaski olnud. Mingit demokraatlikku kontrolli selle otsuse üle sel juhul pole. Ometi on relvajõu kasutamine ju üks jõulisemaid võimu teostamise väljendusi.

Muidugi pole riigikaitse valdkond, kus kõik saab olla avalik. Info kinnihoidmine aitab teinekord säästa elusid. Kuid kui kaitseministeerium soovib oma tegevusele suuremat mõistmist, tuleb ka teistele rohkem teavet jagada. **•**

REPLIIK

Prügi koht pole looduses

Mäletan selgesti, kuidas siis, kui väike olin, pidasid mu sõbra vanemad auto kuskil tee ääres kinni ja osutasid käega lagendikule. Mullal lebas kilekotte ja olmeprügi. Nad selgitasid meile, miks see on väär.

Nüüd, aastaid hiljem ei suuda ma ära imestada, kuidas mõned inimesed on õpetusest ilma jäetud. Üks näide on Männiku karjäär, kus paljud pered käivad nädalavahetusi veetmas. Grillipidusid pole vaja pealt näha, et mõista, mis rannas on toimunud. Igasugust prügi vedeleb nii metsa all kui ka hunnikutes liival.

RMK metsaaladel on plakatid, millel Vladislav Koržets manitseb inimesi loodust hoidma lausetega „Tegutse looduses jälgi jätmata” või „Mille jaksad metsa tuua, selle jaksad koju viia!”. Isegi kui piknikupidajaid ei valva Koržetsi silm, võiksid nad inimlikuks jääda. Plakatite ja prügikastide puudumine pole vabandus looduse ja loomade lämmatamiseks. **• Kärt Kelder**

Lk 10: Aksel Löbu: kuidas tajuvad noored Eesti NSV-d?

Lk 11: Peter Singer: sõetööstusesse investeerimine tuleks lõpetada

U UUDISED

MEDVEDEVILE EI MEELDI BALTI RIIKIDE NATO-LIIKMESUS

Venemaale ei meeldi asjaolu, et Leedu, Läti ja Eesti kuuluvad NATO-sse, ütles Vene peaminister Dmitri Medvedev teisipäeval antud intervjuus. „Kas te arva- te, et meile meeldib, et nad on

NATO liikmed? Meile see kindlasti ei meeldi,” ütles Medvedev intervjuus Gruusia telekanali- le Rustavi 2, vastates küsimusele Balti riikide NATO-sse kuulumise kohta. **Delfi**

Vanglast vabastatud mõrvakatse korraldajat kahtlustatakse oma naise ja laste peksmises

Jevgeni Bõkovi laste kaitseks määras kohus mehele keelu minna oma lastele lähemale kui sada meetrit. EPL-iga rääkinud Bõkovi naine on teinud politseisse peksmise kohta viie aasta jooksul mitmeid avaldusi.

Kadri Ibrus
kadri.ibrus@epl.ee

Üks endisi prominentsemaid allmaailmategelasi Jevgeni Bõkov, kes on palgamõrvade tellimise eest kuus aastat vangis istunud, on nüüd prokuratuuri uurimise all omaenda kahe väikese lapse ja nende ema peksmise süüdistusega. Tema kohta käib kaks kriminaalmenetlust.

Eelmisel kolmapäeval määras Harju maakohus Bõkovile lähenemiskeelu, mis keelab tal minna oma lastele lähemale kui sada meetrit. „Tõendites esiletoodud asjaoludest nähtuvalt mõjub kohtumine Jevgeni Bõkoviga lastele traumee- rivalt, lapsed on hirmunud ja kardavad võimalikke kohtumisi oma isaga,” seisab kohtumääruses.

Karistus hoidis vaos

Peale selle põhjendab kohus, et Jevgeni Bõkovi teisi isikuid ahistav tegevus ei ole juhuslik- ku laadi. Sellele viitavad alates 2009. aastast Bõkovi kohta alustatud kokku kaheksa kriminaalmenetlust, mis on seotud vägivalintsidentidega tema laste ema Jelena vastu. Seni on kõik menetlused lõppenud osapoolte ametliku lepitamisega ja tõdemusega, et süü ei ole suur.

Juhuslikku laadi ei ole ka Jevgeni Bõkovi minevik. Kes jälgis 2000. aastate alguses Eesti ajakirjanduse krimirubriike, on tema nimega tõenäoliselt tuttav. Kuigi ta oli noorukina üks Eesti lootustandvamaid karatekasid, teati teda esma- järjekorras tuntud allmaailma- tegelase Jevgeni Bõkov seniori pojana. 1999. aastal lasi pal-

gamõrvar Bõkov seniori kodu ukse ees maha, põhjuseks Keskturul tekkinud tülid. Selle eest üritas poeg kätte maks- ta. 2003. aasta kevadel mõisteti Bõkov juunior endise Kesktu- ru juhi Vadim Polištšuki ning ärimeeste Viktor Šapovalovi ja Meelis Lao tapmiskatsete korraldamise eest kaheksaks aastaks vangi.

Päris kaheksat aastat ta ära ei istu- nudki, sest tema soov noore naise Jelenaga perekond luua pani kohtu ja ka vangla juhtkon- na arvama, et ta on muutunud ja hak- kab seaduskuule- kaks. Bõkov vabas- tati ennetähtaegselt 2006. aastal.

Eesti Päevalehega vestel- nud Jelena sõnutsi näitas Bõkov end esialgu kõige pare- mast küljest ja Jelenal tekkis soov aidata endisel vangil saa- da elus teine võimalus. Kõik olevat kapitaalselt muutunud hetkest, kui Bõkovi tingimisi karistuse aeg läbi sai. Kui ta enne veel püüdis oma agres-

siivsust ohjeldada, lüües Jele- na kirjelduse järgi närvi min- nes temast mööda vastu seina, siis pärast tingimisi karistuse aja lõppu sai Jelena hoope tun- da juba omal nahal.

2008. aastal otsustas Jele- na Bõkovist lahku minna, kuid see ei toonud loodetud rahu. 2009. aastal andis ta politseisse esimese avalduse

Jevgeni Bõkov mõisteti 2003. aastal vangi tapmis- katse korraldamise eest.

Nüüd on Bõkovi kohta me- netluses kaks kriminaalasja, lastele läheneda ta ei tohi.

mehe vägivaltsuse kohta: Jevgeni löi tal hambad välja, peale selle muu tervisekahju. „See ei olnud tegelikult kõi- ge suurem peksmine, enne oli ka. See oli esimene kord, kui ma lõpuks politseisse läksin,” ütleb Jelena.

Selle asja prokuratuur lõpe- tas, hinnates riigi karistust

ebaotstarbekaks. Selle ase- mel tegi prokuratuur ettepa- neku sõlmida abikaasade vahel lepituskokkulepe. Kuriteoga tekitatud tervisekahju osali- seks hüvitamiseks pidi Bõkov maksta Jelenale 35 000 kroo- ni. „Hammaste kordategemine läks lõpuks küll rohkem maks- ma,” tõdeb Jelena.

Ent mida pärast ametlikku leppimist ei tulnud, oli rahu. Jelena on kirjutanud polit- seisse avaldusi viis aastat jär- jest, kuid prokuratuur on need kõik lõpetanud. Selle asemel on Jelenale pakutud lepitamis- menetlusi. Asjaolu, et Bõkovil on kriminaalne minevik ja ta on raske isikuvastase teo eest juba süüdi mõistatud, ei ole lõpetamise otsustes äramär- kimist leidnud.

Avaldused teineteise vastu

Bõkov on ka ise kahel kor- ral Jelena vastu samade int- sidentside kohta politseisse avalduse andnud ja väitnud, et hoopis naine peksvat teda. Näiteks 2011. aasta peksmi- se episoodi kirjeldab proku- rööri abi Natalja Duškina nii: „Bõkov löi naist neli-viis kor-

Bõkov: ei ole peksnud, see on fantaasia

Jevgeni Bõkovi sõnul ei saa tema vastu algatatud vägivalda puu- dutavaid kriminaalmenetlusi tõsiselt võtta, sest need kõik on algatanud üks isik. Samal põh- jusel ei mõistnud ta ajakirjaniku soovi saada kommentaar algata- tud menetluste rohkuse kohta. „Kohus teeb otsuse, eks. Otsust aga veel ei ole,” sõnas Bõkov tele- fonis. Otsesele küsimusele, kas

ta on oma lapsi ja naist peksnud, vastas ta eitavalt. „Ei, mitte kuna- gi ei ole,” väitis Bõkov ja lasi oma advokaadil Dmitri Tšimpoakal saa- ta veel kirjaliku kommentaari.

Advokaadi saadetud vastuses süüdistab Bõkov Jelenat emotsio- naalses ebastabiilsuses ja kirjel- dab enda 2011. aastal algatatud kriminaalasja, milles süüdistab hoopis naist agressiivsuses.

„Jevgeni Bõkov rõhutab, et naise avaldused ja pöördumi- sed politsei poole on alusetud ning tingitud ainuüksi isikli- kust vaenust tema suhtes,” kir- jutab advokaat ja kinnitab üle, et tema klient ei olevat kasuta- nud vägivalda ei laste ega nai- se vastu. Tänavu märtsi seisuga võlgneb Bõkov lastele 4026 eurot elatisraha.

KÕLVART JÄI KOHTUS TAAS KAPOLE ALLA

Tallinna halduskohus jättis eile rahuldamata Tallinna abilinna-pea Mihhail Kõlvarti kaebuse kapo peale. Kohus leidis, et kapo ei ole süüdistanud Kõlvartit presikonverentsil õigusrikkumises,

rääkimata kuriteost, kui rääkis tema aktiivsest võitlusest güмнаasiumides eestikeelsele õppele ülemineku seaduse vastu. Kohtukuludeks peab Kõlvart maksma 2300 eurot. **Delfi**

LÕKSUJÄÄNUTELE HÜVITIS?

Kolm Kloogaranna festivalile minnes uude reisirongi 40 minutiks lõksu jäänud isikut on esitanud Elektriraudtee AS-ile kahjunõude. Rong seiskus Sauel, kuna peale tuli liiga palju reisijaid. **ERR**

ROHKEM TÖÖÕNNETUSI

Tänavu esimesel poolaastal juhtus 2029 tööõnnetust, mida on 65 võrra rohkem kui mullu samal ajavahemikul. Tööõnnetuse kõige sagedasem põhjus on kukkumine. **ERR**

Täna digilehes

- Peterburis suri Putini teine isa Anatoli Rahlhin
- Stockholmi rahutusteni viinud surma uurimine lõpetati

Fotol on Jevgeni Bõkov 2001. aastal kohtusaalis, kus teda süüdistatakse mõrvakatse korraldamises.

Foto: Raigo Pajula / EPL-i arhiiv

da auto uksega, seejärel haaras naisel seljas olnud kampsunist kinni ja lükkas ta autost eemale, kannatanu kukkus ja lõi pea vastu asfalti ära.” Edasi selgitab Duškina, et lõpetab menetluse, sest „süü ei ole suur”. Mees pidi naiselt vabandust paluma ja vähemalt viis korda psühhoterapeudi juures käima.

Sama auto juures toimunud episoodi puhul on prokurör alustanud Bõkovi taotluse menetlust ka Jelena kohta. Tema süü prokuröri sõnutsi: „Ta haaras ühe käega jope kraest Bõkovil kinni ja teise käe rusikaga peksis kannatanu vastu kukalt ja kriimustas Bõkovil nägu ja kaela vasakult poolt.” Jelena leppis pakutud kompromissiga. „Politseis oli läbirääkimistel kohal tema advokaat, minul polnud kedagi,” põhjendab ta kompromissi vastuvõtmist. „Advokaat ütles, et kui ma ei lepi, võin vangi minna ja lapsed pannakse lastekodusse. Siis ma muidugi leppisin.”

Suured vigastused

Nüüd on olukord Jelena sõnul muutunud. Kui varem nägid lapsed üksnes pealt ema peksmist – seda kinnitavad prokuröri kirjeldused –, siis tänavu talve lõpupoole olevat Bõkov hakanud ka lapsi peksma. „Ma pean oma lapsi kaitsma,” sõnab Jelena ja ütleb, et andis sellest ka politseile teada. Kuna tegu on alaealistega ja menetlused alles käivad, ei saa Eesti Päevaleht lastega juhtunut üksikasjalikult kirjeldada, kuid võib öelda, et süüdistused on väga tõsised.

Jelena kinnitab, et on alates 2009. aastast pöördunud laste kaitseks abi saamiseks korduvalt nii Lasnamäe sotsiaahoolekande osakonna kui ka politsei poole. Politseisse näiteks juhtudel, kui Bõkov on keeldunud lapsi emale andmast. „Aga politsei on öelnud, et nad ei saa midagi teha, nad ei saavat niisama majja siseneda,” nendib Jelena.

Viimane selline intsident toimus tänavu kevadel. Teadmata kaks nädalat, kus on tema poeg, kelle isa oli lasteaiast ära viinud, läks Jelena treeningusaali, kust arvas Bõkovi leidvat.

„Kus mu poeg on?” olevat Jelena seal mitme tunnistaja juuresolekul küsinud. Jelena kirjeldab, kuidas mees tõmbas ta vastamise asemel riietusruumi ning hakkas käte ja jalgadega taguma, viskas ta pikali maha, istus kaksiraksi rinna- ja tagus tema pead vastu põrandat. Arstitõend, mille Jelena sai 27. märtsist 2013 Ida-Tallinna keskhaigla kirurgia kliinikust: „Verevalumid

vasakul reiel, selgmiselt põveliigese piirkonnas. Vasakul säärel turse ja verevalum. Vasakul õlavarrel verevalum ja valu. Kuklas turse ja verevalum. Peavalu. Kaebab pearinglust ja iiveldust.”

Kuigi Jelena pöördus peksupaigast otse politseisse, saadeti ta koju ja sai lapse mehelt tagasi alles pärast kuuajase kohtu otsuse ootamist. Selle aja jooksul ei näinud ta last kordagi, kuigi käis seda mehe individuaalelamu uste ja aken- de taga palumas.

Lasnamäe sotsiaalhoolekande osakond on andnud ametivõimudele arvamuse avalduse, milles kinnitatakse, et Jelena on lastele vägivald vastu kaitse saamiseks nende poole pöördunud alates 2009. aastast. Lapsi on saadetud lastepsühholoogi juurde visiidile ja sotsiaaltöötajad on kinnitanud negatiivset mõju nende tervisele. ●

Prokuratuur: nüüd arvestame varasemat tausta

„Kevadel alustatud kriminaalasjad, kus isa kahtlustatakse laste löömisel, on ühendatud ning menetlus käib,” selgitas prokuröri abi Arika Almann. Kas nüüd arvestab prokuratuur Bõkovi süü suurust hinnates ka seda, mis ta on varem korda saatnud? „Vaadates käimasolevaid menetlusi näib, et varasemad karistused ei ole omanud piisavat ennetuslikku mõju, ning kindlasti arvestatakse käimasolevas kriminaalasjas kahtlustatava eelnevat tausta,” vastas Almann.

Eesti Päevaleht küsis ka politseilt, millist kaitset on ohustatud lastele ja naisele siiani pakutud. „Mis puudutab väidetavat laste löömist, siis on praegu käimas kriminaalasi. Varasemalt ei ole politsei sellekohaseid teateid lapsevanemalt ega teistelt osapooltelt saanud,” vastas Põhja prefektuuri isikuvastaste kuritegude talituse vanemkomissar Reimo Raivet. „Oleme lahendanud nende inimeste puhul nii mehe poolt naise löömist kui ka naise poolt mehe löömist. Suurem osa nendest kriminaalmenetlustest on lõppenud lepitusega, see tähendab, et kannatanu ei ole soovinud lööja kohtus süüdimõistmist ning osapooled olid nõus täitma kokkuleppeid, näiteks käima psühhoterapeudi juures.”

Kuna Jelenal õnnestus saada juristi abi, kes aitas tal koostada kohtule avalduse lähene- miskeelu seadmiseks, seadiski kohus laste kaitseks Bõkovile lähenemiskeelu. Riigi õigusi ei ole keegi siiani Jelenale pakkunud.

Jelena sõnul kandus tema vastu suunatud vägivald ühel hetkel üle ka lastele.

Kui tavainimene tahab riigikaitse kava sügavamalt uurida, seisab tema ette riigisaladus ja keelab edasi minna. Foto: Andres Putting

Analüüs: kaitsepoliitika on ülemäära salajane

Riigikaitse arengukava analüüsijad leidsid tähtsast dokumendist ka hulga keelelapsusi.

Kristjan Pihl
kristjan.pihl@epl.ee

Iga nelja aasta tagant koostavad kaitseväge ja kaitseministeerium kahasse arengukava, mis sätestab aluspõhimõtted, mille järgi riik järgmistel aastatel oma kaitsepoliitikat suunab: eelarveplaanid, rahvusvaheline koostöö ja varuplaanid erakorralisteks juhtudeks. Liialdamata võib öelda, et tegemist on riigikaitse kõige tähtsama dokumendiga.

Seda üllatavam on hinnang, millega rahvusvahelise kaitseuuringute keskuse teadurid Liz Arnanz ja Indrek Kaik läinud nädalal oma analüüsi kokku võtsid: „Arengukava on niivõrd puudulik, et meenutab pigem toorikut, mitte valitsuse ametlikku dokumenti.” Kuigi uuringukeskus nimetab tähelepanekuid konstruktiivseteks juhusteks, mida järgmiseid kavasid koostades arvestada tuleks, on raport üldjoontes küllaltki kriitiline.

Ühe peamise etteheite na tuuakse analüüsis esile, et julgeolekuotsused ei ole eriti läbipaistvad. Raporti autorid leiavad nimelt, et suur osa riigikaitse teemasid on kaetud saladustega, põhjenduseks julgeolekuhuvid. „Kuna lihtne on põhjendada, et riik ei saa kõiki detaile turvakaa-lutlustel avada, jääb üldsusele teada vähe informatsiooni ning seega ka vähe võimalu-

si riiklikke otsuseid mõjutada,” seisab analüüsis. Seega leiavad poliitikateadlased, et avalikkus ootab arengukavast oma küsimustele üksikasjalikumaid vastuseid, mis aitaksid suurendada võimet algatada avalikku debatti.

Kui põhjalikult üksikasju avama peaks, on muidugi iseküsimus. Rahvusvahelise kaitseuuringute keskuse juht Martin Hurt leidis, et kogu infot pole mõistlik potentsiaalseid vaenlaseid silmas pidades siiski ette sööta, mistõttu on oluline leida avaliku huvi ja riigihuvi vaheline tasakaal. „Igasuguseid projekte on võimalik lahti seletada mitmel eri moel, küsimus ongi selles, kas seda teha kahe või nelja lausega,” selgitas Hurt.

Analüüsi kohaselt on avalikkuse heakskiit julgeolekusektorile hädavajalik, sest lisab nende otsustele kaalu. Ühtlasi rõhutatakse poliitikute kaasamise vajadust. Parlamendi osalus jääb praegu üksnes riigikaitsekomisjoni tasemele, väidab raport.

Minister vigu suureks ei pea
Kurioosel kombel saavad kaitseuuringute keskuse analüüsis kõvasti pihta riigikaitse arengukava tõlkijad. Näiteks on teadmata põhjusel dokumendi ingliskeelsest variandist välja jäänud nii eessõna kui ka üks sisupeatükk.

Need puudused on siiski tühiised võrreldes apsuga, mis on lipsanud tõlke kolmandasse peatükki. Kui algses variandis

märkisid arengukava koostajad, et kaitse-eelarvet vähendati plaanist 33% võrra, siis tõlkest on välja jäänud sõna *less* (ingl vähem), millest lõpuks järeldub, nagu täidetuks eelarveplaanist kõigest 33%. Kaitseministeeriumist kinnitati eile, et Eesti Päevalehe märkuse peale parandati viga ministeeriumi kodulehel ära.

Avalikkus ei saa riigikaitse asjadest lähemalt teadmata tehtud valikuid arutada.

Raporti autorid rõhutavad muu hulgas, et analüüs ei käsitle Eesti kaitsepoliitiliste otsuste tausta ja põhjendatust, vaid vaatleb seda kui dokumenti: millist tüüpi infot

avaldatakse, keda koostamise kaasatakse ja kui arusaadav kava tervikuna on. „Võrdluses teiste riikidega võib meie arengukava pidada keskmiseks,” hindas Martin Hurt.

Olles Eesti Päevalehe palvel analüüsi tulemustega põgusalt tutvunud, ütles kaitseminister Urmas Reinsalu, et mingeid vigu või puuduseid, mida drastiliseks pidada, tema raportis ei näe.

Arengukava ja selle alus eelarveprognoos on olnud Reinsalu sõnul avalikud. Muud üksikasjad, nagu planeerimist suunanud detailsed ohustenaariumid ja sõjalise võime suutlikkuse täpne kirjeldus, on aga arusaadavalt riigisaladusega kaetud. „See ei tähenda, nagu oleks salajased osised koostatud kusagil kabinetivaikuses,” sõnas minister. ●

KOMMENTAAR

Analüüsijad ei saa asjast aru

Mati Raidma

riigikogu riigikaitsekomisjoni esimees

Uuringu autorid ei ole aru saanud Eesti riigikaitse planeerimise loogikast ja on ekslikult omistanud ühele dokumendile erilise tähenduse, võrrelnud seda teiste riikide võrreldamatute dokumentidega ja teinud Eesti-siseste protseduuride kohta subjektiivseid järeldusi väiteid kontrollimata.

Raportis käsitletud riigikaitse arengukavale ei leidnud nad konkreetset analoogi ja on see-

ga seda võrrelnud erinevate riikide riigikaitse valgete raamatute, parteide riigikaitsealaste kokkulepete, valitsuste riigikaitse raportite ja muuga, mis paraku pole omakorda ka ise võrreldavad. Sellise konstruktsiooni najal kriitika tegemine on küllaltki libedal jään kõndimine.

Veel keerulisemaks läheb riigiseste protsesside hinnangu-te osa. Kahjuks puudub statistika ja analüüs arengukava meediakajastustest ja aruteludest, mis muudab autorite hinnangute objektiivsuse küsitavaks.

Eliitkool soovib vanemate raha eest uusi arvuteid

GAG vanematekogu

kavatseb osta uhiuued

arvutid, raha selleks

kogutaks lastevanemait.

Henry Linnard

uudised@epl.ee

Juba kevadest on Gustav Adolfi gümnaasiumi vanematekogu otsinud võimalust hankida koolile uued arvutid. Kooli eelarves selleks raha ei ole, aga tulude suurendamiseks näiteks töövihikuid tasuliseks muuta ei soovita. Ka rentimine ei tule kõne alla, sest vanematekogu esimehe Ardo Reinsalu sõnul tooks see kaasa teised finants- ja halduskulud.

Kuna abi ei loodeta haridusministeeriumist ega Tallinna haridusametist, kaalutakse võimalust koguda vajaminev summa lastevanematelt. Umbes saja arvuti ja vajalike lisaseadmete ostuks kulub 66 000 eurot tähendaks õpilaste vahel võrdselt jagatuna ligikaudu 65 eurot lapse kohta.

„Igal juhul peaks iga klassi vanemad koguma kokku 1940 eurot 2013. aasta oktoobri lõpuks,” kirjutab vanematekogu esimees Reinsalu. „Kui me tõesti tahame, et meie lapsed käiksid linna parimas koolis, siis ei ole ju palju ka omalt poolt anda parim panus selle kooli töökorraldusse ja tekitada linna parim töökeskkond.”

Kool ise raha ei küsi

GAG algklassides õppiva lapse isa Marko (õige nimi toimetusele teada – H. L.) loodab, et kavatsus ei saa heakskiitu. „Maksan meeleldi lapse ekskursioonide ja õppesõitude eest, aga kooli elementaarse põhivara oma taskust kinnimaksmisele olen põhimõtteliselt vastu,” sõnab ta

Mures lapsevanem ei pea õigeks oma raha eest koolile põhivara soetamist.

ja lisab, et ei pea suurt hulka arvuteid koolile ja õpilastele vajalikuks.

Marko kardab ka, et selline rahakogumisviis võib lumepallina veerema minna. „Mis on järgmiseks? Alustuseks kogume raha uute arvutite tarbeks, siis juba akende vahetuseks ja nii see läheb,” oletab Marko.

GAG direktor Hendrik Agur kinnitab, et kool ise lastevanematelt raha ei küsi. See-eest omaalgatuslik rahakogumine on juhtkonna sõnul igati suuremeelne ja teretulnud. Eliitkooli võimetust arvuteid omal jõul hankida põhjendab Hendrik Agur kitsa eelarvega. „IT-alane eelarve piirdub meil

GAG-i direktor Hendrik Agur.

vaid 2000 euroga aastas,” nendib Agur. Väidetavalt pole abi ka Tallinna linnalt saadavatest mõne tuhande euro suurustest toetustest.

Küsimuses, kas igalt lapselt võrdse summa kogumine on õpilaste arvutikasutuse jagunemist vaadates õiglane, Agur probleemi ei näe. „Arvutipõhine õpe toimib meie koolis jõudsalt juba esimeses klassis,” kinnitab direktor.

Tõsiasi, et suure summa maksnud gümnaasiumiõpilane saaks uutest arvutitest rõõmu tunda ainult mõne aasta, pareerib direktor väitega, et elu olevatki selline. ●

Ministeerium: rahaküsimine on eetilisel kaheldav

„Arvutipark on otseselt kooli õpikeskkonna osa ja selle kujundamine ja arendamine on seadusest lähtuvalt kooli omaniku ehk antud juhul kohaliku omavalitsuse roll,” ütles haridus- ja teadusministeeriumi üldhariduse osakonna juhataja Irene Käosaar Delfile.

Põhikooli- ja gümnaasiumiseaduses on punkt, et kooli õppekava alusel munitispaalvõi riigikoolis toimivas põhivõi keskhariidusõppes osalemise eest ei tohi õpilastelt või vanematelt nõuda kaasarastust.

Haridusministeeriumi sõnul pole probleemi, kui raha maksavad ainult vanemad, kes seda ise soovivad. Kuid kui kasvõi vaimne surve muudab selle vanemale kohustuslikuks, on see taunimisväärne.

Selleks et tagada rahakogumise läbipaistvus, soovib haridusministeerium kõnealust otsust kindlasti kaaluda Gustav Adolfi gümnaasiumi hoolekogul, kuhu kuuluvad nii vanemate, õpilaste kui ka õpetajate esindajad ja mis on pädev langetama otsuseid kooli õpilaste vanemate nimel.

Kiirelt ja mõnusalt Soome puhkama!

ÜHE SUUNA
PILET
ALATES **25€**

ÖÖPAKETT
KAHELE
ALATES **86€**

REIS
KESTAB
2,5
TUNDI

AUTO-
PAKETT
ALATES **79€**

Piletid ja lähem info telefonil 66 46 000.

eckeroline.ee

ECKERÖLINE
MÕNUSALT TALLINNAST HELSINGISSE

Tänavu on Eestist avastatud 23 uut n-ö legaalselt narkootikumi

Euroopas üha rohkem esile kerkiv uute narkootikumide probleem jõuab ka Eestisse.

Kelli Seiton
kelli.seiton@epl.ee

Keemiaekspert Peep Rausberg laotab enda ette lauale kümme kord hoolikalt kilesse pakitud kotikest, mille sees omakorda väiksemad kotikesed valge pulbri, värviliste tablettide või tumerohelise puruga. Need on Eesti kohtuekspertiisi instituudi (EKEI) keemiaosakonda analüüsiks saadetud uued narkootikumid – psühhoaktiivsed ained, mille mõju on sarnane narkootikumidega, ent kuna nende keemiline koostis erineb algupärasest ning nad ei kuulu narkootiliste ja psühhotroopsete ainete nimekirja, pole need siin ka keelatud.

Kohtuekspertiisi laborisse saadetakse aastas analüüsiks uusi narkootikume kuni sadakond korda, tänavu on rohkem kui 50 korra kohta avastatud juba 23 uut n-ö legaalselt narkootikumi. See arv on aastatega aina kasvanud. Probleem on üleeuroopaline: kui 2005. aastal tuli Euroopa Liidu turule 14 uut psühhoaktiivset ainet, siis aastal 2012 oli neid juba 73.

Veel analüüsimate materjali hulgast paistab silma suur valge purk, mille peal on musta markeriga kirjas „ibuprofeen”. „Tõenäosus, et siin on ibuprofeen, ei ole väga suur. Mina ei näe küll mingit põhjust, miks peaks inimene tellima Hiinast suure purgi valuvaigistit,” ütles instituudi keemiaekspert Rausberg, viidates sellele, et purk saabus Eestisse postiga Hiinast.

Enamik uusi aineid on tellitud välismaalt internetist ja siia jõuavad need postiga.

Uute narkootikumide avastamine käibki Eestis kohtuekspertiisi kaudu, kellele saadab võimalikke aineid peamiselt maksu- ja tolliamet (MTA), aga ka politsei või vanglad. Suurem osa uusi aineid on tellitud välismaalt internetilehekülgedelt ja siia jõuavad need postiga.

Juhul kui MTA-le näib, et tegemist võib olla keelatud aine või ravimiga, saadab amet selle edasi kohtuekspertiisi, kus tehakse kindlaks, milllega on täpsemalt tegu. „Enamik neist on amfetamiini tüüpi ained, mis on stimulandid. Mõnel neist on ka teatud halutsinogeenne toime. Peale nende on üks grupp, mida on tänavu üsna vähe olnud, sün-

Keemiaekspert Peep Rausberg hoiab käes suurt Hiinast saabunud purki, milles etiketi järgi võiks olla ibuprofeeni tabletid. Suure tõenäosusega see siiski nii pole, ütleb ta. Fotod: Rauno Volmar

teetilised kannabinoidid. Need on laboris valmistatud ained, mis on toime mõttes sarnased kanepiga,” loetles Rausberg.

Uus moehullus

Keskriminaalpolitsei politseimajor Risto Kasemäe võrdles uusi narkootikume Eestis „moehullusega”, mis käib mingitest seltskondadest – peamiselt noorte inimeste – justkui lainetena läbi. „See ei ole (Eestis – K. S.) väga suur probleem, aga A4 täis uusi aineid on ilmselgelt palju,” ütles Kasemäe. „Häda on selles, et kogu elanikkond teab, et näiteks fentanüüli tarbimine lõppeb tihtipeale surmaga. Aga kui

võtta sellest nimekirjast mõni raskesti nimetatav aine, mida sulle pakutakse kui peo käima tõmbajat, siis suhtumine muutub.”

Pea kõiki uusi aineid ühendab asjaolu, et kuigi nad pole otseselt keelatud, on nende mõju sarnane narkootikumidega ja võiksid seetõttu keelatud olla. Seda takistab fakt, et keemilise koostise mõttes on nad erinevad ained. Näiteks mõni aasta tagasi levis Eestis sünteetiline kanep nimega *spice*. Kuigi ta mõju sarnanes kanepiga, ei olnud tema keemiline koostis sama ning seega oli tegemist teise ainega, mis polnud keelatud. *Spice*-i leviku pidurdamise tegigi võimalikuks see, et aine kanti keelatud narkoo-

tiliste ja psühhotroopsete ainete nimekirja.

„Meil on see asi üsna selgelt paigas: on nimekirjas, on keelatud, ei ole nimekirjas, ei ole keelatud,” ütles Kasemäe ja lisas, et aine, mis pole nimekirjas, on justkui legaalne.

Üheks näiteks on ravimitööstuse praak ehk ravimid, mille valmistamisel on selgunud, et tarvitamise kõrvalmõjud tekitavad joovet või hallutsinatsioone, ja nende valem ja toomisprotsess on seejärel n-ö valedesse kätesse sattunud. „Teine koht on illegaalsed laborid, tavaliselt Hiinas või Indias. Seal toodetakse ja sünteesitakse uusi aineid, mis oleksid *ecstasy* või näiteks amfetamiini sarnased,” rääkis ta.

Võidujooks tootjatega

Kasemäe nentis, et uute narkootikumide tootjatega käib pidev võidujooks, kus seaduseandja peab piisavalt kiiresti tuvastama, milline uus aine mingit mõju avaldab ja milliste levikut on vaja piirata.

Eestis on uute narkootikumide probleemil silma peal hoidnud kokku kuue asutuse ametnikud juba kümme aastat. Kui varem on

koostöö põhinenud peamiselt e-kirjadel ja kokkusaamistel, siis nüüd on plaanis astuda järgmine samm: luua ühine uute psühhoaktiivsete ainete varajase hoiatuse infosüsteem ehk VAHIS.

Tervise arengu instituudi (TAI) teadur Katri Abel-Ollo sõnas, et infosüsteem loodi selleks, et probleemiga võitlemine poleks vaid kitsa ringi n-ö hobi ja südameasi, vaid sellel oleks ametlik asjade käik ja kord ning infovahetus oleks lihtsam ja kiirem.

VAHIS peaks koondama andmed uuest Euroopas ja Eestis ringlevate ainetest, näiteks nende toime, leviku, varasemate analüüsides, konfiskeerimise sageduse ja võimaliku kasutajagrupi kohta. Selle põhjal peaks saama senisest kiiremini otsustada, kas uus aine tuleks ajutiselt piirata või täielikult keelustada, ütles Veiko Kommusaar siseministrieriumist. Ta lisas, et mitmete riikide kogemus näitab, et taolised ained võivad turule ilmuda ja ka levida väga kiirelt.

See, millal ja kuidas infosüsteem ka realselt tööle hakkab, selgub tõenäoliselt sügisel, kui muudetakse narkootiliste ja psühhotroopsete ainete ja nende lähteainete seadust. ●

Postiga on Eestisse saadetud seeni (kaussides) ning peale kanepi ka kanepitaimse seemneid (kõrvapildil).

Tõenäoliselt on siin koti sees sinised tabletid, mis on ravimipraak ja millele on narkootikumidena uus otstarve leitud.

Oht tervisele on teadmata

Kõik Eesti Päevalehega suhelnud eksperdid nentisid, et üks suurimaid uute narkootikumide ohte on, et nende mõju ja riske pole uuritud. Seega ei tea keegi, kuidas need täpselt mõjuvad. „Taoliste toodete katsetamine toimub lõpptarbijal peal,” ütles mürgistusteabe keskuse juht Mare Oder. Ka TAI teadur Katri Abel-Ollo nentis, et kuna

uue aine koostisosad pole täpselt teada, toimib nn pime tarbimine.

Nii võib eeldada, et kui pakutakse tundmatut tabletti või pulbrit, mida reklaamitakse tuntud narkootilise aine seadusliku analoogina, on sellel sarnane või veelgi tervist hävitavam mõju, rääkis keskkriminaalpolitsei politseimajor Risto Kasemäe.

Allal on Ojatamme talus kaheksa suksut. Just hobusekasvatamisest saab endise bioloogi uus elukutse.

Foto: Sven Arbet

Kodulinna jätnud moskvalanna rajab Pärnumaa metsa ökotalu

Reportaaž

Katre Tatrik
reporter

Alla Nazarova müüs kaks aastat tagasi maha korteri suurlinnas ja tuli oma hobustega Eestisse maale elama.

Pärnust mõnikümmend kilomeetrit põhja pool, Halingu vallas Eerma külas Ojatamme talu värskest ehitatud hobusetalli lae all tervitavad suvisel hommikupoolikul külalisi kollanokalistes pääsupojad. Nädala sees käib külalisi vähe, kuid nädalalõppudel toovad nii mõnedki pered oma teismelised lapsed talli moskvalanna Alla Nazarovale appi.

„Ideid on mul palju ja plaanid on suured,” ütleb 51-aastane Alla, kes veel hiljuti teenis teadlasena leivarahana Moskvas Lomonosovi-nimelises riiklikus ülikoolis ja sõitis bioloogia ringi mööda ekspeditsioone. Hobi korras kasvatas ta Venemaal ka kahte hobust. Nüüd Eestis on tal kaheksa hobust. Hobusekasvatamisest hakkab saama Alla elukutse.

Peale hobuste kasvatamise kavatses Alla hakata talus tootma ka ökoloogiliselt kasvatatud köögi- ja juurvilju.

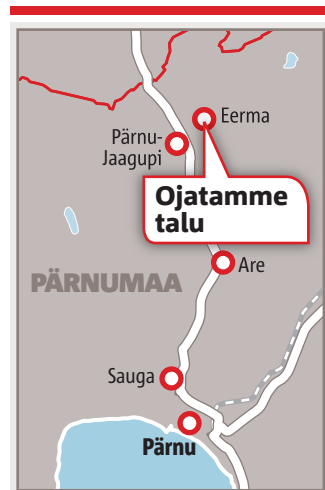
Ebatavaline muutus

Seda, et venelanna müüb maha oma Moskva linnakorteri, murrab jonnakalt läbi bürokraatia kadalipust, et võtta Eestisse kaasa ka oma kaks hobust, ja hakkab siis siin väikeses külas riigikeelt valdamata taluperenaiseks, võib pidada üsna ebatavaliseks. Alla ise oma elumuutusest suurt numbrit ei tee. „Ekspeditsioonide käigus olen ma elanud väga erinevates kohtades,” ütleb ta lihtsalt.

Kui aus olla, töi Alla Eestisse armastus. Või juhtis illusioon, nagu ta ise sõnab. Paraku on see teema, millel ta pikalt peatuda ei taha. „Vikat

leidis kivi,” ütlevad selle kohta venelased.

Alla jalutab ja räägib oma plaanidest veel täielikult välja ehitamata moodsas tallis, kus tallimees Sergei hobuselatri te esist betoonpõrandat kraamib. Tema ümber toimetavad koer Sofi ja kolm kitse, kes ei lase end võõrastest häirida. Tall on mõeldud 12 hobusele ja neile jagub seal lahedalt

nii õhku kui ka valgust. Hoonetele korraldusele kavatseb Alla välja ehitada enda eluruumid, õppeklassi, raamatukogu ja külalistetoad. Peale selle tahab ta talli rajada ümmarguse sisemaneži.

Sellist moodsat talli, kus inimesed saavad kohvi juua ja samal ajal jälgida, kuidas teised ratsudega askeldavad ja treenivad, nägi Alla esimest korda Venemaal. Lahendus meeldis talle väga ja nüüd püüabki ta midagi sarnast ka ise rajada.

Nädalavahetustel käivad Allat talu ettevõtmistel abistamas sõbrad Pärnust ja kaugematestki Eesti linnadest. Vabatahtlikud ja tuttavad Venemaalt peatuvad tema juures pikemaajaks. Alles hiljuti viibisid seal teismelised abilised Moskvast ja peagi saabub sealtsamast järgmine seltskond vabatahtlike töökäsi.

Alla sõnul leiab ta talus tegevust nii suurematele kui ka väiksematele. Sel aastal on vabatahtlikud peale hobuste eest hoolitsemise aidanud korradada õueala, istutanud õunaaia, mis peaks nelja aasta pärast juba saaki andma, puhastanud kividest kopli ja viimistlenud tallihoonet. Vas-

saama üks Alla peamisi sisetulekuallikaid. Peagi kavatseb ta mõned oma kaheksast araabia tõugu hobusest välja vahetada tori hobuste vastu, kes sobivad oma rahuliku loomu poolest paremini just lastele.

„Ambitsioonid on meil suured,” õhkab Alla, kuid tunnistab, et kuna talu veel raha sisse ei too, on raske ka järgmise plaane teostada. „Peame raskustest üle saama, siis läheb kõik lihtsamaks,” säilitab ta optimismi ja loodab peagi alustada uute hoonete rajamist: järjekorras ootavad sisemaneži, lindla kanadele ja hanedele ning laut lehmadele ja sigadele.

Kuigi värskest alustatud majapidamise olukord võib olla keeruline, lohutab Allat ka see, et ega tal Venemaal talu pidada kergem poleks olnud. Siin kiidab ta ka oma lahkeid naabreid, kes on alati nii jõu kui ka nõuga abiks olnud. „Ma olen siin õnnelik,” lisab ta ega mölguta Venemaa-le tagasi kolimise mõtteid. ●

Alla töi Eestisse armastus. Või juhtis siia illusioon, nagu ta ise seda nimetab.

tutasuks pakub Alla vabatahtlikele tasuta elamist ja toitu ning lubab hobustega ratsutada.

Muide, ratsaspordiga hakkas Alla tegelema juba kuuestikümneaastaselt. Kui küsida tema parimate tulemuste kohta, lööb Alla vastuseks käega. Päril oma esimese hobuse sai ta alles 36-aastaselt – see oli kingitus sõbralt. Ometi hakkab siin Eestis nüüd hobustest

Kultuuriministeeriumi töötajad lendasid esimesel poolaastal kaheksal korral äriklassis

Sel poolaastal on ministeeriumi töötajad kokku käinud välislähetuses 82 korda, pikkadel lendudel lennati äriklassis kokku kaheksa korda.

„Lähetustest valdavad enamused on toimunud *economy* klassis, kuid kontinendivahelistel pikkadel lendudel, näiteks Hiina, Kanada või USA reisidel lennati äriklassis kokku kaheksal korral,” ütles kultuuriministeeriumi avalike suhete nõunik

Brita Merisalu. „Lisaks toimus kaks lendu osaliselt äriklassis Venezia suunal, kuna edasitagasi lennust oli saada vaid üks vaba koht *economy* klassis, mida ka kasutati.”

Pileti maksumus sõltub Merisalu sõnul ka sihtkohast – kas saab lennata otse või tuleb ümber istuda jne. „Välissuhte osakond otsib soodsamaid võimalusi ja piletid ostetakse otse internetist. Samuti kehtib

põhimõtte osta *economy* klassi pileteid,” selgitas ta.

Hiljuti käisid San Franciscos kultuuriminister Rein Lang ja kantsler Paavo Nõgene, kes reisid äriklassis. „Ministeeriumis kehtib kord, et kui reisi sihtpunkti jõudmine võtab aega üle kuue tunni, on ministeeriumi juhtkonnal lubatud lennata mugavamas reisiklassis,” kommenteeris hiljem Nõgene. ● **Kristi Helme**

Keilas vägistati noor neiu

Keilas langes ööl vastu teispäeva jõhkra seksuaalkuriteo ohvriks 16-aastane tüdruk.

Politsei tegeleb praegu aktiivselt juhtunu asjaolude selgitamisega. Ohvri privaatse huiudes pole neil võimalik juhtunu asjaolusid täpsemalt avalikustada. Politsei palub, et kõik, kellel on infot, mis võiks uurimisele kaasa aidata, võtaksid nendega ühendust telefonil 5301 9938. ● **Delfi**

Põhja-Tallinna Valitsus

AVALIKUSTAB

05.08.2013 eelläbirääkimistega pakkumise tulemused

Toompuiestee 39, Balti jaama juures asuva 70,4 m² linnarajatise C-4 kioski paigaldamiseks kasutusele võtmiseks esitati 1 pakkumine, mis vastas tingimustele. Pakkumise võitja: OÜ Riideparadiis. Lepingu tähtaeg 19.08.2013-18.08.2015, üüritasu 400 eurot kuus.

Harjumaal avastati maapõuest tuhande aasta vanune hõbeaare

Kõue vallast metalli-detektoriga leitud ehted ja mündid on arheoloogide sõnul unikaalsed.

Kaia Alliksaar
kaia.alliksaar@epl.ee

Hõbeaare on arheoloogide hinnangul maapõue pandud 12. sajandi alguses. Tallinna ülikooli arheoloogi Mauri Kiudsoo sõnul on leid eriline, kuna koos hõbehetega leitud müntidega saab ehted määratleda varasemasse aega, kui seni arvati. Tema sõnul on ehted valmistanud kohalikud meistrimehed ja ilma müntideta on neid pea võimatu dateerida.

„Aarde hulka kuuluvad anglosaksi, saksa ja araabia päritolu müntid ja osa neist on pronksist kandadega, et neid saaks kaelakee külge riputada,” rääkis Kiudsoo.

„Ühe müntla domineerimist ei ole, sest valitses kaalurahandus. Meie esivanematel polnud päris kindlasti vahet, mis valitseja nimi oli sinna peale löödud, hõbemünti hinnati eeskätt kui väärismetalli ja väärtuse selgitamiseks neid kaaluti. Isegi arenenud Sakamaal käis pikka aega raha kaalumine,” selgitas ta.

Foto: Martin Drenth

Aare koosneb hoburaudsõlgedest, rinnalehtedest, sõrmusest, kaalupommikesest ja müntidest.

Kuidas peaks käituma aardeleidja

Muinsuskaitseameti arheoloogiamälestiste peainspektor Ulla Kadakas selgitas Eesti Päevalehele, et aarde avastajal oli metallidetektor ja ta oli läbinud koolituse, mille alusel sai muinsuskaitseametilt kultuuriväärtuslike asjade otsimise loa. „Ta käitus täpselt nii, nagu üks muinsuskaitse loa omanik peab. Eraettevõtete või ülikoolide kor-

raldatud koolituste eesmärk on see, et inimesed tunneksid ära, mida nad maast leiavad ja võtaksid sellise leiu puhul muinsuskaitseametiga ühendust, et arheoloogid saaksid leidu ja leiukohta uurida,” ütles Kadakas.

„Leiud lähevad TLÜ ajaloo instituuti arheoloogiakogusse. Pärast leidudele eksperdihinnangu andmist hakatakse arutama

leiuautasu küsimust. Leidude endale jätmisega rikutakse seadust – muinsuskaitseaduses on kirjas, et kui tegu on kultuurilise või ajaloolise väärtusega leiuga, mille omanikku pole võimalik kindlaks teha, siis kuulub see leidmise hetkest saadik riigile. Kui keegi midagi sellist leiab, siis peab kindlasti muinsuskaitseametile teatama,” sõnas ta.

Kiudsoo sõnul sattusid kaugelt maadelt pärid mündid eestlaste kätte kaubavahtusega, kuna Harju- ja Virumaal leidub palju soomaaki, millest sai rauda valmistada. Raud oli tollal aga ülioluline metall, mille vastu said eestlased kõiksugu kaupu vahetada. „On ikka vahe, kas sul on rauast või puust mõõk,” möönis Kiudsoo.

Sarnaseid pole varem leitud

„Ehted muudab eriliseks see, et nende hulgas on kaks rinnalehte, millesarnaseid pole Eestis varem leitud ja mis imiteerivad araabia müntide kirjaseid ja neil pole tüüpilisi ornamente,” rääkis arheoloog Ülle Tamla ja lisas oletuse, et siinsed elanikud omistasid võõrastele kujunditele erilist tähendust. Tamla sõnul on ühte rinnalehte ilmselt ka põlvest põlve edasi pärandatud.

„Eestis on neid minu teada praegu muuseumidesse jõudnud vaid kolm tükki ja kaks neist on Kõuest,” selgitas ta. „Eesti hõbedameistrite tööd saab dateerida natuke varasemaks, kui seni arvasime,” võttis ta avastuse kokku.

Tamla rääkis, et ehteid kandsid ilmselt peamiselt noored neid, et silma pais-

ta. Samuti võis hõbedal olla eriline tähendus, sest kuldehted ei olnud Eesti pinnal väga levinud.

„Me teame rahvaluulest, et hõbedal on raviv ja haavu parandav toime, küllap sellega oldi kursis,” arvas Tamla.

Ehete põhjal on võimalik spekulereida, et Kõue kanti rajasid esimesed mõisad mitte sakslased, vaid hoopis eestlased.

„Need varakeskaegsed mõisad olid suure tõenäosusega eesti ülikute elukohad, mille sakslased aja jooksul üle võtsid, või eesti ülikond saksastus. Sakslased abiellusid eesti vanemate tütardega, naised neil ju kaasas polnud,” arvas Eerik-Niiles Kross, ajalooühviline ja Kõue mõisa omanik. „Kõue on väga paganlik nimi. Otsest tõestust ei ole, aga võib arvata, et see koht oligi eestlaste käes – mõned ütleavad, et jüriööni,” rääkis ta.

Krossi arvates võisid ehted kuuluda näiteks jõukale kihelkonnavanemale.

Ka Tamla arvates pidid ehte omanikud olema piisavalt rikkad. „Hõbe on väärismetall ja seda oli keeruline hankida, küllap said hõbedat endale lubada jõukamad ja teistest edukamad,” ütles ta. ●

Foto: Eesti Energia

Narva karjäärist leiti ilmselt jääajast pärit looma jäänused

Leid. Eesti Energia Narva karjäärist leiti suure, ilmselt jääajast pärit looma jäänused. Karjääritööde käigus tulid maapõuest välja suure looma luutükid, teatas ettevõtte eile oma Facebooki leheküljel.

Esialgse hinnangu järgi on tegemist jääajast pärit looma-

ga, kes võis olla umbes kahe meetri pikkune.

Eesti Energia on võtnud leiu üleandmiseks ühendust Eesti loodusmuuseumiga ning teavitanud ka TTÜ geoloogia instituuti.

Eesti Energia pressiesindaja Eliis Venniku sõnul on paa-

ri päeva jooksul oodata loodusmuuseumi töötajaid leiuiga tutvuma.

Narva karjäär üllatas teadlasi ka selle aasta 26. juunil, mil sealt leiti seni veel nimetu devoniaegne kalafossiil. Tegemist on täiesti uue liigiga, võib-olla isegi perekonnaga. Delfi

AS EESTI AJALEHED RIDADESSE ON OODATUD

turundusosakonna kujundaja

TÖÖ SISU:

- trükireklaamide kujundamine
- kampaanialehtede kujundamine
- veebibännerite kujundamine

SOBIV KANDIDAAT:

- tunneb ennast koduselt kujundus- ja fototöötlusprogrammides
- omab töökogemust Adobe CreativeSuite'i programmidega (InDesign CS, PhotoShop CS, Illustrator CS, Flash CS)
- omab veebilehtede kujundamise kogemust
- on loominguline, aga samas korrektne
- talub pinget ja peab kinni tähtaegadest

MEIE POOLT:

- mitmekülgne ja väljakutseterohke töö
- moodsad töövahendid, uusim kujundustarkvara
- eneseteostusvõimalus Eesti suurimas meediakontsernis

Kandideerimiseks palume saata CV ja näidistöö (kujundatud reklaam või trükise näidis PDF-failina) hiljemalt **18. augustiks** e-postile kristjan.pillak@lehed.ee.

AS Eesti Ajalehed põhitegevusala on kahe Eesti suurima nädalalehe – Eesti Ekspressi ja Maalehe – ning kvaliteetpäevalehe Eesti Päevaleht väljaandmine. Lisaks paberlehtedele haldab AS Eesti Ajalehed veebiväljaandeid www.epl.ee, www.ekspress.ee, www.maaleht.ee ja www.aialeht.ee, annab välja ajakirja Maakodu ning tegeleb kliendilehtede ja raamatute kirjastamisega ning digitaalsete lehtede väljaandmisega. Ettevõtte kuulub börsil noteeritud meediakontserni AS Ekspress Grupp. ASis Eesti Ajalehed töötab 300 inimest.

Eesti Ajalehed

EESTI EKSPRESS

Maaleht

Eesti Päevaleht

BARACK OBAMA EI KOHTU VLADIMIR PUTINIGA

Uudisteagentuuri AP andmeil ei kohtu USA president Barack Obama (pildil) septembris enne G20 tippkohtumist Venemaa presidenti Vladimir Putiniga, sest Moskva ei nõustu ameeriklaste-

le välja andma nende tagaotsitavaks kuulutatud Edward Snowdenit. CNN-i andmeil on kohtumise tühistamine seotud ka president Putini homopropaganda seadusega. **Delfi**

MAANDUVALE LENNUKILE JÄI LEHM ETTE

Indoneesia lennufirma Lion Airi reisilennuk 110 reisijaga pörkas eile pärast maandumist Sulawesi saarel Gorontalos kokku leh-maga ja sõitis maandumisrajalt välja. Piloot Iwan Permadi arvas

maanduma valmistudes, et lennuki ees on koerad, kuid keset maandumisrada jalutas hoopis kolm lehma. Üks lehm hukkus, inimesed surma ega tõsisemalt vigi ei saanud. **Delfi**

Medvedev: Saakašvili lahkudes pööratakse suhetes uus lehekülg

Sõja viiendal aastapäeval vahetasid Vene ja Gruusia peaministrid soojemaid sõnu, kuid mitte enam.

Kaivo Kopli

kaivo.kopli@epl.ee

Hoolimata 2008. aasta augustisõjast püsib Gruusia ja Vene rahva vahel „vastastikune sümpaatia” ja riikidel peaksid olema head suhted, ütles Vene peaminister Dmitri Medvedev Gruusia telekanalile Rustavi 2 antud intervjuus. Tema Gruusia kolleeg pöördus sarnaste soojade sõnadega venelaste poole Ameerika Hääle vahendusel.

„Venemaal on Gruusia vastu nostalgilisi tundeid ja nostalgiat tuntuks vene rahva vastu ka Gruusias,” ütles peaminister Bidzina Ivanišvili gruusiakeelses intervjuus, kuid läks siis ootamatult üle soravale vene keelele, et sõnum otse ka venelasteni jõuaks. „Suhted taastatakse, me peame seda tegema. Ma pühendan kogu jõu sellele, et suhted meie suure naabriga taastatakse. Arvan, et me saavutame selles edu.”

„On oluline, et hoolimata konfliktist pole kadunud see, mis meie rahvaid seob – vastastikune sümpaatia ja soov elada rahu. Meie suhted peaksid olema head ja heanaaberlikud,” asetas ka Medvedev rõhu rahvastevahelisele läbisaamisele. Korduvalt kinnitas ta, et ainult gruusia rahvas saab teha õigeid otsuseid ja et valesid otsuseid on teinud juhid. Sama mõte kõlas ka tema mõni päev varem ülemaailmse leviga Vene telekanalile Russia Today antud intervjuus.

Juhtide kuritegu

„Konflikt (augustisõda – toim) ei soodusta muidugi teineteisemõistmist, kuid see ei ole sügav rahvastevaheline konflikt. Ütlen veel kord, et kahjuks oli see vigi, millest kujunes riigi juhtide kuritegu,” seletas Medvedev. „Lõpliku hinnangu annab ajalugu, aga poliitilise hinnangu, nagu mulle tundub, on gruusia rahvas Saakašvili (president Mihheil Saakašvili – toim) otsustele juba andnud. Hoolimata sellest, mis juhtus, tabas tema poliitikat krahhi.”

Medvedev märkis, et „praegune olukord on tõesti mõneta teistsugune” ja Gruu-

Dmitri Medvedev rõhutas Gruusia telejaamale Rustavi 2, et gruusia rahvas saab teha õigeid otsuseid ja valesid otsuseid on teinud juhid.

Foto: RIA Novosti / Scanpix

sia uued võimukandidjad olevat „võtnud palju pragmaatilisema hoiaku”. „Meile teeb see head meelt. Meenutan, et Venemaa Föderatsioon ei ole Gruusiaga suhteid katkestanud, me oleme valmis neid teatud tingimustel taastama. Need on lihtsad – lihtsalt selle fakti tunnistamine, mis toimus,” ütles Medvedev. „Olen kindel, et endise juurde naasmist ei tule. Aga see kurb lehekülg meie viimaste aastate suhetes pööratakse ja kaob koos sellega, et poliitiliselt areenilt kaovad Saakašvili ja veel mõned isikud, kes olid selle kuritegeliku otsusega seotud.”

Medvedev pidas silmas Vene poole versiooni, et Saakašvili olevat andnud ööl vastu 8. augustit 2008 sõjaväele korralduse tulistada Lõuna-Ossetia pealinna Tshinvalit ja teisi

maa eelkõige kaitsnud Lõuna-Ossetia elanikke, kellest paljud oli pealegi selleks ajaks võtnud Vene kodakondsuse.

Gruusia versiooni järgi alustas sissetungi Venemaa, kes oli selleks valmistunud nädalaid või isegi kuid. Gruusia otsustanud lahingutegevust alustada siis, kui Vene tankid olid juba Lõuna-Ossetias. Alles siis, kui nad olid Gruusia külasid terve päeva tulistanud, olevat Saakašvili käskinud anda vastulöögi.

Pärast konflikti tunnustas Venemaa Lõuna-Ossetiat ja Abhaasiat iseseisvate riikidena. Nüüdses märkis Medvedev, et ei näe põhjuseid, mis sunniksid Venemaad otsust muutama. Ta tegi küll taas juttu rahvastest – oma suhteid peaksid

sättima grusiinid, abhaasid ja osseetid ise –, kuid ei jätnud lisamata, et seejuures kaitseb Venemaa oma huvisid.

Tahab kontrolli tagasi

Ajalehes Wall Street Journal ilmunud kirjutises paistis Ivanišvili siduvat suhte normaliseerumise sellega, et Thbilisi saab tagasi kontrolli eraldunud alade üle. „Kaubandus Venemaaga saab jätkuda usaldust rajava meetmena, kuid me jääme kindlaks seisukohale, et Vene okupatsiooni alused Abhaasia ja Lõuna-Ossetia naaseksid,” kirjutas peaminister, kellest on Venemaal äri ajades saanud Gruusia rikkaim inimene, keda on pidevalt kahtlustatud Vene huvi- de teenimises.

2003. aasta rooside revolutsiooniga võimule tulnud Saakašvili lahkub poliitiliselt areenilt oktoobri presidendivalimistega, kus ta enam kandideerida ei saa. Ivanišvili, kes oli mullustel parlamendivalimistel Saakašvili parteid edestanud valimisliidu eesotsas ja sai peaministriks, ütles, et poliitiline rivaal võib nii kodumaale jääda kui ka välismaale minna. „Keegi ei võta teda poliitiliselt vastutusele,” kinnitas Ivanišvili. „Mis puudutab tema üle kohtu pidamist, siis see on kohtu asi. Ja kui see juhtub, siis toimub see kõige selgemal ja läbipaistvaval moel.”

27. oktoobri presidendivalimiste järel kavatsesvat ka Ivanišvili ise poliitiliselt eesliinilt taanduda. ●

Oktoobri lõpu presidendivalimistel ei saa Mihheil Saakašvili enam kandideerida.

asulaid. Alles mõni aeg hiljem olevat president Medvedev omakorda andnud Vene väeüksustele korralduse tõtata Lõuna-Ossetiale appi. Vene üksused hävitasid vastase tugipunktid ja liikusid edasi Gruusia territooriumile. Selle operatsiooniga olevat Vene-

Grusiinid tahavad küsitluse kohaselt Venemaaga suhete taastamist

82% grusiine pooldab Venemaaga diplomaatiliste suhete taastamist ja veel 11% peab õigeks nende osalist taastamist, selgus IRI juunikuisest küsitlusest. 57% vastanuid pidas siiski Venemaad Gruusiale majanduslikult ja poliitiliselt ohtlikuks.

Gruusia NATO-ga liitumist pooldas 60% ja 67% soovis, et

riik ühineks EL-iga. NDI samuti juunis korraldatud küsitlus andis tugevamad tulemused: 79% EL-i ja 73% NATO poolt.

NDI küsitlusest ilmnas ka Venemaasse suhtumise muutumine. Kui märtsis oli praeguste Gruusia–Vene suhetega rahul 38%, siis juunis kõigest 25% küsitletuid.

Presidendiks soovib veerandsada isikut

Juuli lõpu seisuga oli keskvalimiskomisjonile esitanud registreerimistaotluse 25 presidendiks pürgijat, enamik neist vähetuntud tegelased.

Praeguse seisuga peaks peamine heitlus puhkema valitsuspartei kandidaadi, haridusminister Giorgi Margvelašvili ja Saakašvili partei esindaja, endise parlamendi esimehe ja prae-

guse fraktsioonijuhi Davit Bakradze vahel.

Teised tuntumad kandidaadid on parlamendi ekseesimees ja partei Demokraatlik Liikumine – Ühendatud Gruusia juht Nino Burdžanadze, Kristlik-demokraatliku Liikumise juht Giorgi Targamadze ja Tööpartei juht Šalva Natelašvili.

Juunikuise küsitluse järgi soo-

vib 29% vastanuid näha järgmise presidendina Gruusia Unistuse kandidaati Margvelašvilit. Saakašvili Ühendatud Rahvusliku Liikumise nimetat kandidaati eelistas 10% vastanuid – tolal polnud Bakradzet veel üles seatud, sest partei sisevalimised alles käisid. Burdžanadzet toetas 5%, Targamadzet 4% ja Natelašvilit 3% vastanuid.

a

ARVAMUS

IRAAGIST

Iraak elas üle oma kodusõja kõige verisema kuu alates 2008. aastast. ÜRO teatas eelmisel nädalal, et juulis tapeti 1057 iraaklast.

AJAKIRI FOREIGN POLICY

INFOTEHNOLOOGIAST

Uued tehnoloogiad lahu(s)tavad ühiskonna osadeks, aga panevad ta ka taas kokku. Teistmoodi.

VÄLISPOLIITIKA ANALÜÜTIK

AHTO LOBJAKAS (POSTIMEES)

LIBAVIGASTEST

Ühel hetkel võib terasem kodanik tähele panna, et sama liikumisraskustega õnnetu, kellele ta päeval haletsustundest viieka viskas, vihub tema kõrval ööklubis tantsu.

PÄRNU POSTIMEHE ARVAMUSTOIMETAJA KAUPU MEIEL (ERR)

KOHALIKEST VALIMISTEST

Ma leian, et parlamendierakonna esimehe koht on siiski valitsuses või riigikogus.

SOTSIAALDEMOKRAATLIKU ERAKONNA

ESIMEES SVEN MIKSER (DELFI)

OSA vanemaid inimesi peab isegi riigi tagant varastamist justkui õõnestustegevuseks

Kuidas tajuvad noored Eesti NSV-d?

Aksel Lõbu

arvamustoimetaja

Olen üks paljudest vaba Eesti lastest – esimene täiskasvanuks saanud põlvkond, kel puudub igasugune isiklik kokupuude Nõukogude ajaga. Umbes pool aastat enne minu sündi taastati Eesti iseseisvus. Sündisin 1992. aastal, mõni kuu enne rahareformi, millega võeti uuesti kasutusele kroonid. Mind on vorminud nooreks täiskasvanuks siirdühiskond oma joovastuste ja valudega.

See põlvkond on kasvanud kuuldes jutte nõukaajast – uuesti ja uuesti. Mu 42-aastane isa lausub siiani uhkelt: „Ma ei ole kunagi komsomoli astunud.” Tänu 1980. aastate lõpu muutuvatele oludele oli tal see võimalik. Mõni lugu talletub, teine jutt on kui möödunud tuuleil. Defitsiit ja talongid, elutud värvid, kaljaautomaadid tänavatel, tuttavate kaudu sahkardamine, piiratud oludest tingitud leidlikkus. Mingei aimdus möödunud korrast peaks meil, noortel, seetõttu olema. Pealegi põles minus

juba väikese põnnina ajalohuvi. Võin ju teada, mis toimus Eesti ajalookäsitluse järgi ENSV-s ja kuidas tollased inimesed elasid. Aga sama oluline on küsida endalt: mida ma sellest ajastust tajun? Milliseid arusaamu on mulle edasi antud?

Kuna mu lapsepõlv langes kokku siirdühiskonna, riigi ülesehitamise ja taasleiuatamisega, võib järeldada, et nii mõndagi eelmisest ühiskonnast andis tollal veel tunda ja tuli taagana kaasa tänasessegi. Taak, mida võimendab eestlaste kirklik klammerdumine oma ajaloolise valu külge. Nii mõnigi nõukaaja tundmus on kasvades minussegi kodeeritud.

Kahepalgelisuse riik

Esmalt tulevad pähe sümbolid. Ideoloogilised, sunnitud, segased, iganenud, aga ka varjatud, kodeeritud, idealiseeritud, lootusrikkad sümbolid. Ja nüüd, aastaid hiljem tegevused ja esemed, mis on tolle ajastu kadumisega inimeste mälestustes sümboolseks muutunud. Ühel noorel kolleegil kargasid ENSV puhul esmalt pähe valgete mummudega punased kuivainete plekkipsid, mis nii mõnegi vanema riiulil veel praegugi ilutsevad. Viisnurk, sirp ja vasar ei kipugi kohe alguses meenuma. Need ei ole ajastu, vaid tegelikuse fabritseerimise sümbolid, utopia tugisambad. Oluline roll oli toona kahepalgelisusel: mõeldi üht, aga väljendati end teises, aktsepteeritud vormis.

Tollast „kollektiivsust” näitab haruldasemate esemetega ümberkäimine. Tulise roki-meelse 1980-ndate teismelisena soovis mu isa hakata trumme mängima. Juhtumisi oli tema väikelinna koolis ka üks trummikomplekt. Enne aga, kui ta

Paljud kuulusid komparteisse, sest tahtsid hüvesid. Inimene pürib ikka ülespoole.

sai oma esimesed prömmimised teha, vedas koolivend pilid enda koju, tagades endale parema võimaluse. Nii see käiski. Kes sai, see kasutas võimalust.

Ühelt poolt üritatakse tänastele noortele sisen-dada, et meil jäi nii palju nägemata, teisalt kiidetakse meie põlvkonna avaraid võimalusi. Õige ei ole kõike mustades värvides kirjeldada ja hukka mõista ega ka seda aega tagasi igatseda. Üldiselt aktsepteeritakse süütute piasjajade ja eripära üle nostahtgust, aga suhtutakse põrmustavalt tollasesse riigikorda ja sellega kaasnenusse.

Sageli mõistetakse inimesi tagantjärele hukka „struktuuridesse” kuulamise pärast. Kompartei liikmetel ja Nõukogude nomenklatuuril on praegu reeturi maik. „Sina, kes sa ei toetanud meie vabadust,

aitasid okupatsioonivõimule kaasa!” Eriti nende puhul, kes on vabariigiski riigitüüri riivamislaheduses. Aga sama loogika järgi võiksime mõelda pioneeridest, oktoobrilas-test ja komsomoli kuulunud noortest – olid ju needki kommunistlikud ühendused, mis siis, et lastele ja noortele. See-eest oli nendesse kuulumine sama hästi kui kohustuslik. Just selline astmeline kuuluvussüsteem viis ilmselt loomuliku jätkuna nii mõnegi komparteisse. Need olid tollasesse süsteemi kasvanud inimesed, allutatud tollastele reeglitele. Kes tahtis elus rohkem edasi jõuda, pidi kaasa mängima.

Nüüd üritavad „süüalused” olukorda parandada rahvuskommunisti mõistega. Justkui oleks punase kuue all ikkagi vaikselt susitud rahvuslike mõtlejate soovitud suunas. Mulle tundub see ideoloogiline lahingutanner mineviku üle tobe. Paljud kuulusid ju komparteisse, sest tahtsid hüvesid. Inimene pürib ikka ülespoole ja parema elu poole. Aga seda ei tunnista, sest siit oleks kerge jõuda mõtteni „ta kuulub praegu riigikokku, sest tahab hüvesid”.

Nad olid isekad

Võib-olla ongi nii. Oleme kõik kunagi isekad olnud, see ei välista veel oma rolli hästi täitmist. Isekust on ju ometigi lihtsam mõista kui pahahtlikkust oma rahva vastu. Seegi isekus võib lähemalt vaadates osutuda süümeepinades oma põhimõtetest loo-

bumiseks, et lähedasi viletsatest oludest välja tõsta ja näiteks korterijärjekorras edasi aidata. Muidugi võib see ka osutuda puhtalt ahnuseks, ent me ei saa 20 ja rohkem aastat hiljem kangekaelselt tollal ajal elanud inimesi üksnes mineviku massiparteisse kuulumise eest hukka mõista ja kindlatesse lahtritesse jagada. Paljude jaoks oli tegemist karjääriredeliga, piisavalt tõntsi järgimisega oli võimalik mööda seda tõusta, aeg-ajalt avalduda kavalusega aga endale noosi kõrvale panna.

Osa vanemaid inimesi räägib koguni tollasest riigi tagant varastamisest kui oma-moodi vastupanust ja võimu õõnestamisest. Õige ja vale tajumine sõltus paljuski sel-

Oleme kõik kunagi isekad olnud, see ei välista veel oma rolli hästi täitmist.

lest, kuidas inimesed tulevikku nägid: kas nad lootsid süsteemi lagunemisele, tõdesid selle püsivust või uskusid selle leebumisele. Üldinimlikke moraaliprintsiipe lammutati riikliku ideoloogilise kontrolliga. Peab mõnma, et tegemist oli keerulise moraalse kilustatuse ajaga.

Nagu ka Kaarel Tarand („Kes või mis on rahvuskommunist”, 7.8) märgib, sai ainult väike osa komparteisse kuulujaid sellest ka tegelikku kasu, paljude jaoks ei muutnud liik-

mestaatus midagi. Neil isegi ei tekkinud olukordi, kus nad oleksid pidanud südame-tunnistuse vastu tegutsema, sest neil polnud selleks positsiooni.

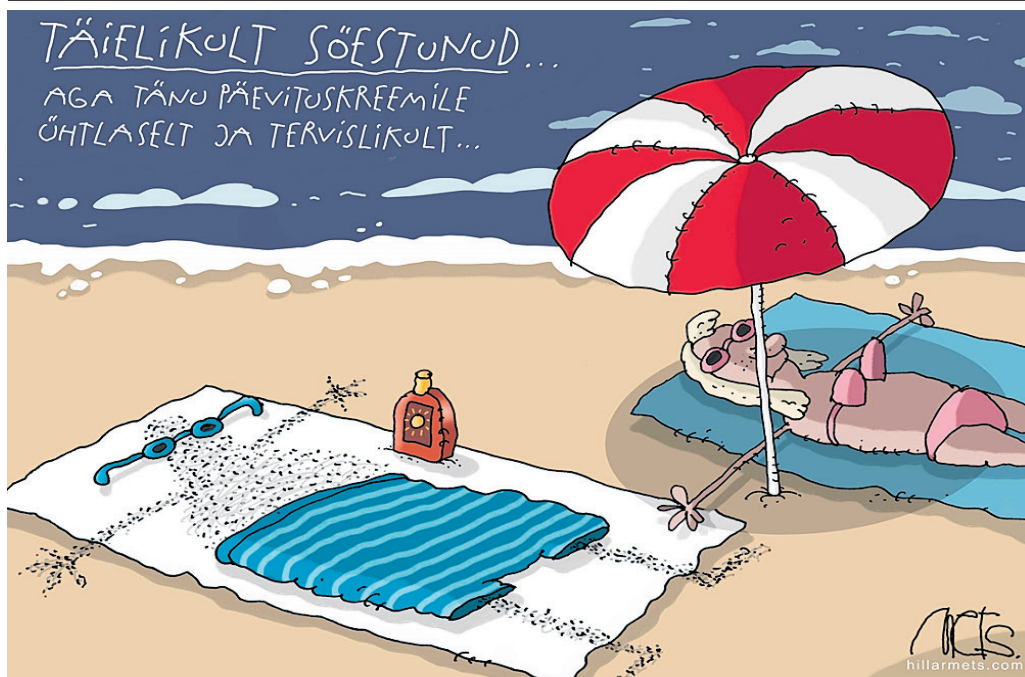
Tänaste parteidega on paljud noored liitunud soovist kuhugi jõuda ja enamasti avastanud, et neile ei pakuta muud kui propagandaetturi ja musta pesu pesija rolli. Poliitiline võim koondab igas ühiskonnas isiklikku kasu lootvaid järgijaid.

Kuid kui peale vale kuuluvuse on ka tegudes tahtlikult inimeste vastu eksitud – koputatud, tõekspidamisi alla surutud või loomeinimesi represseeritud –, ei ole siin mingit rahvuskommunismiga vabandamist, mis iganes tähenduse me sellele mõistele anname. Mõistkem hukka tegude, mitte kuuluvuse pärast.

Ma ei ole nõukaajal elanud. Järeldusi saan teha tunnetuse järgi, mis on tollest ajast minu põlvkonnani kandunud. Meil oleks aeg poliitiline ja ajalooline taak kõrvale heita. Kui on vaja õigust mõista, siis eelkõige praeguses ühiskonnas tehtavate valikute üle. Tehkem siis õigemini, südame-tunnistust järgides. Me ei pea kordama parteisüsteemile allumist, meie Eestis on valik igaühe enda teha.

Noorte jaoks on tänased valikud olulisemad kui minevikus tuhnimine. ●

HILLAR METSA METSIK MAAILM

KAS VÕIM võib olla väärt seda, et anda enda elu?

Rahvustunne teeb meist in

Urmas Reinsalu

kaitseminister

Jaak Urmet kirjutas 1. augusti Eesti Päevalehes pika pamfleti („Mineviku käes vangis eestlastel on liiga palju rahvus-

tunnet”), kus heidab eesti rahvale ette liigset rahvustunnet, mis on konstrueeritud musta ja valge vastandumisena ning põhineb Eesti okupeerimisest tuleneval pahameelel ja päänikal uue võimaliku okupeerimise ees.

Urmet jõuab järeldusele, et indiviidi vaatekohalt omab esmast kaalu tema enda isiklik elu, Eesti Vabariigi olemasolu on sekundaarne. Ta nendib: „Iseseisva Eesti Vabariigi kadumine ei ole maailma lõpp, katastroofide katastroof.” Järgmise sammuna ta järeldab, et eesti rahva kultuuriline eksistents ei ole samuti

asi, mille nimel elu anda: „Kes on surnud, ei räägi enam ühtki keelt.”

Jaak Urmet on minu eakaaslane. Nagu artiklist selgub, olime mõlemad 1988. aastal Eestimaa Laulul, mis jättis meie mõlema hinge suure elamuse. Kuid praegust rahvustunnet tajume täiesti vastandlikult. Eesti rahvustunne ei ole mingisugune äärmuslik vihakülvamine, nagu Urmet püüab kõverpeeglist näidata.

Võim, vabadus, elu

Tänapäeva Eesti rahvuslus on võrdlemisi mõõdukas ja positiivne nähtus, mis on alati tun-

ELEKTRIRAUDTEEST	VÄLIREKLAAMIDEST	KOKKUHOIUST	RANNAPUHKUSTEST
Peamine tähelepanek seisneb ikkagi selles, et juht-organites pole ühtegi raudteelast. Raudteesajandust on Elektriraudteel (mõne üksiku erandiga) õppinud eelkõige vedurijuhid. MAJANDUSGEOGRAAF HARDO AASMÄE (DELFI)	Retušeeritud portreed meenutavad Brežnevi-aegset galeriid mai- või oktoobripühade paraadidelt. TLÜ PROFESSOR REIN VEIDEMANN (POSTIMEES)	Hiljutine G-20 riikide rahandusministrite kohtumine Peterburis kinnitas, et kasvu ja kokkuhoiu debatt on läbi – vähemalt selleks korraks. Seisus, kus Euroopas on pikaks veninud majanduslangus ja arenenud turgudel aeglustumine, on eelarvedefitsiidi kartus jäänud kasvu pärast muretsemise varju. BERKELEY ÜLIKOOLI MAJANDUSPROFESSOR LAURA TYSON (PROJECT SYNDICATE)	Parkimispiletite müügi järgi võib hinnata, et ilusamate ilmadega suvitab Kauksi kilomeetrisel rannalõigul 1000–1500 inimest päevas. PÕHJARANNIK

FOSSIILKÜTUSTE kasutamise poliitika peab muutuma juba täna

Lükkame söe troonilt

Peter Singer
Princetoni ülikooli bioetika professor

S el aastal jõudis süsihappegaasi kontsentratsioon atmosfääris 400 osakeseni miljoni kohta (ppm).

Viimati oli nii palju süsinikdioksiidi meie atmosfääris kolm miljonit aastat tagasi, kui merevee tase oli 24 meetrit kõrgem kui täna. Nüüd on tase jälle tõusmas.

Eelmises septembris kattis Põhja-Jäämere jää väikseima seni registreeritud ala. Kõik peale ühe kõige kuumema aasta alates 1880. aastast, kui hakati globaalseid rekordeid registreerima, on olnud 21. sajandil.

Mõned kliimateadlased usuvad, et 400 süsihappegaasi osakest miljoni kohta atmosfääris on piisav kliimakatastroofi riskiks, mis muudaks miljardid inimesed põgenikeks. Nad ütlevad, et me peame atmosfääri süsihappegaasi koguse saama tagasi 350 ppm-le.

Seda arvu on oma nimega kasutanud 350.org, mis on kliimamuutuste probleemi lahendada püüdev rohu-

juuretasandi liikumine vabahtlikega 188 riigis.

Teised kliimateadlased on optimistlikumad. Nad väidavad, et kui me lubame atmosfääri süsihappegaasil tõusta 450 ppm-ni, mis on kahe kraadise temperatuuritõusuga seotud tase, on meil 66,6% võimalus vältida katastroofi.

See jätab katastroofi tõenäosuseks ühe kolmest – šansid on hullemad kui Vene ruletis. Aastaks 2038 ennustatakse 450 ppm-i ületamist.

On selge, et kui me ei taha olla täiesti hoolimatud oma planeedi kliima vastu, ei saa me põletada kogu sütt, nafta ja maagaasi, mida oleme seni leidnud. Umbes 80% sellest peab jääma maapõue. Eriti süsi, mis eraldab põlemisel kõige rohkem süsihappegaasi.

USA muutuv energeetika

Juunis ütles USA president Barack Obama Georgetowni ülikooli tudengitele, et ta keeldub neile, nende lastele ja lastelastele jätma „parandamatut olukorras planeeti”.

Eelmises septembris kattis Põhja-Jäämere jää väikseima seni registreeritud ala.

damatus olukorras planeeti”. Öeldes, et kliimamuutus ei saa oodata, kuni Kongress saab üle oma „erakondlikust ummikseisust”, kuulutas ta oma täidesaatvat võimu kasutades välja meetmed süsihappegaasi emissiooni piirami-

seks. Esmalt uutes fossiilkütustel töötavates jaamades ja siis juba olemasolevates.

Obama kutsus ka üles lõpetama riiklikku rahastamist üle ookeani rajatavatele uutele sõejaamadele, kui nad just ei rakenda süsinikupüüdmise tehnoloogiaid (mis ei ole

Valge Maja kõhkleb poliitiliselt öelda, et nad peavad sõda söega.

veel majanduslikult tasuvad) või kui pole muud rakendatavat võimalust vaestel riikidel elektrit toota.

Harvardi keskkonnakeskuse juhataja ja presidendi teaduspaneeli liikme Daniel Schragi sõnul „Valge Maja kõhkleb poliitiliselt öelda, et nad peavad sõda söega. Teisalt on see sõda täpselt see, mida me vajame”.

Schragil on õigus. Tema ülikool, nagu ka minu ja paljud teised, plaanib vähendada oma kasvuhoonegaaside eraldamist. Ometigi enamik neist, kaasa arvatud Schragi ja minu ülikool, jätkavad mitme miljardi dollarilise kapitali investeerimist firmadesse, mis kaevandavad ja müüvad sütt.

Kuid surve haridusasutustele lõpetada fossiilkütustesse investeerimine on hakanud kasvama. Paljudes ülikoolilinnakutes on moodustatud tudengite ühendused ja käputäis kolledžeid ja ülikoole on juba töötanud lõpetada oma

fossiilkütustesse investeerimise. Mitu USA linna, kaasa arvatud San Francisco ja Seattle, on lubanud sama teha.

Enim kannatavad vaesed

Finantsasutused on sattumas tule alla selle eest, et nad on end fossiilkütustega sidunud. Juunis olin prominentsete austraallaste grupis, kes allkirjastasid avaliku pöördumise riigi suurimate pankade juhtidele, paludes neil lõpetada fossiilkütuste kaevandamise projektidele laenamine ja müüa oma osakud selliste tegevustega seotud firmades.

Endine USA asepresident Al Gore kiitis sel aastal Harvardis kõneldes tudengiühendust, kes survestas ülikooli müüma oma investeeritud fossiilkütuste ettevõtete, ja võrdles nende tegevust 1980-ndate kampaaniaga, mis aitas lõpetada Lõuna-Aafrika Vabariigi apartheidipoliitika.

Kui õiglane selline võrdlus on? Eraldusjooned ei pruugi olla nii teravad, kui apart-heidi puhul, ent kasvuhoonegaasi emissiooni kõrge tase kaitseb ainult ühe inimgrupi huve – peamiselt praegu elavaid rikkaid inimesi – teiste arvel. (Võrreldes enamiku

Vaesed jätavad väikese süsiniku jalajälje, kuid nemad kannatavad kõige rohkem.

maailma elanikkonnaga on isegi Ühendriikide ja Austraalia söekaevurid, kes kaotaksid oma töö tööstuse sulgemisel, jõukad.)

Ülemaailmselt jätavad vaesed väga väikese süsiniku jalajälje, kuid just nemad kannatavad kõige rohkem kliimamuutuse tõttu. Paljud neist elavad palavates paikades, mis muutuvad veelgi palavamaks. Sajad miljonid on põluharijad, kes sõltuvad vil-

jakasvatuses vihmast. Sade- mete mustrid varieeruvad ja Aasia mussoonvihm muutub vähem usaldusväärseks. Need, kes elavad sellel planeedil järgnevatel sajanditel, elavad kuumemas maailmas kõrgema meretasemega, vähem haritava maaga ja ekstreemsemate orkaanide, pöudade ja üleujutustega.

Sellistes oludes on ebaeetiline arendada uusi sõeprojekte ja nendesse investeerivad on kaassüüdlased selles ebaeetilises tegevuses. Kui- gi see kehtib mingis ulatuses kõikide fossiilkütuste kohta, on parim viis meie käitumise muutmiseks vähendada sõetarbimist.

Sõe asendamine maagaasiga vähendab kasvuhoonegaaside eritamist, isegi kui maagaas pole pikas perspektiivis jätkusuutlik.

Praegu on kõige õigem lõpetada sõetööstusesse investeerimine. ●

© Project Syndicate, 2013
Tõlkinud Aksel Lõbu

Eesti on võrdlemisi immuunne

Tarmo Soomere

TTÜ lainetuse dünaamika labori juhataja

Süsinikdioksiidi kontsentratsiooni suurenemine atmosfääris on märk inimkonna võimest mõjutada kogu planeedi funktsioneerimist. Suuremal osal Eesti rannikust kompenseerib

maakoore kerkimine veel mitme aastakümne jooksul veetaseme tõusu. On tõenäoline, et isegi Gröönimaa jääkilbi sulamine ei mõjuta oluliselt meie kandi veetaset. Keskmise õhutemperatuuri tõus mõne kraadi võrra nihutab meid pigem veidi soojemas kliimavöötmesse, mis on paljudele meele järele.

Äärmuslikud ilmingud sagenevad kogu maailmas. Meil jäävad need ilmselt tagasihoidlikeks. Veetaseme tõus paneb löögi alla kümneid miljoneid inimesi toitvad Kagu-Aasia rannikualad, kaasnev intensiivne migratsioon ja maailma toiduvarude vähenemine võib destabiliseerida suuri piirkondi.

imesed, kes on eestlased

nistanud teisi rahvaid, keeli ja kultuure ning nende mõjusid meie rahvale, keelele ja kultuurile. Ta kestab edasi, muutub ja areneb, sest kultuur la-

Eesti okupeerimine 1940. aastal sõjata ei hoidnud rohkeid ohvreid ära.

sa peab muutuma ja arenema – tõsi, mõõdukas tempos. Mõõdukas hulk teiste keelte kõnelejaid ja teiste kultuuride esindajad eesti rahva seas mõjub rikastavalt, mõõdutu

hulk teisi keeli ja kultuure (nt miljon sisserändajat lühikese aja jooksul) mõjuks hävitavalt. Minevik ja ajaloo hoiakud on iga rahva tähtsaimad rahvustunde määratlejad. Eriti väikerahva puhul, kelle eksistentsi on minevikus palju kor- di proovile pandud. Eestlased mäletasid kesk- ja uusajal ilma Jakobsoni abita, et maa oli kunagi nende oma ja võeti neilt vägivaldaga. Läbi sajan- dite on eestlased mõistnud ka Eestit tervikuna, ühe maana. Urmeti mõttekäik ütleb, et inimese elu on püha. See väide on isenesestmõistetav. Kuid sellest järeldeb ta, et üks-

ki võim (ehk siis Eesti rahvus- riik) ei ole väärt seda, et jääda ilma oma elust. Siin teeb ta põhimõttelise vea.

Häaletu alistumine

Kui Vabadussõda poleks olnud, siis võib kindel olla, et Nõukogude Venemaa osana oleks Eestis toimunud genot- siid veel ühe inim põlve jook- sul. Need inimesed, kes olid sõjaks valmis ja andsid oma elu, läksid Urmeti kontsept- siooniga enda elu kaotami- se koha pealt vastuollu, kuid kindlustasid elu ja vabaduse sadadele tuhandetele kaas- aegsetele.

Eesti okupeerimine 1940. aastal ilma sõjata ei hoidnud mas- silisi ohvreid ära. Okupatsioon maksis meie rahvale üle 200 000 inimese elu. Kui me ei ole valmis seisma oma riigi vaba- duse eest, siis riskime sellega, et kaotame riigirahva vabadu- sed ja kõik indiviidide vaba- dused, mille teostamist Urmet esmatahtsaks peab. Eesti riigi vabadus, eestlus ja eestlas- te vabadus on omavahel põh- juslikult seotud, mitte lahuta- tavad mõisted.

Eesti Vabariigi võimalik kadumine ei ole Urmeti jaoks maailma lõpp. Maailma jaoks pole see lõpp, aga eesti rah-

va jaoks üpris kindlasti. Just seda on meile õpetanud mine- vik, millesse klammerdumast kutsub autor meid loobuma.

Rahvustunne on k o g u k o n d l i k mõiste. Meie vaim elab ja tegutseb kindlal kultuuriväljal. Kelle vaim elab ja tegutseb eesti kultuuriväljal, muretseb Eesti muresid, mõistab Eesti nalju ja oskab une pealt lõpetada lauset „Kui Arno isaga koo- limajja jõudis...” – see on eestlane.

Inimeseks ollakse tegude,

hoiakute ja käitumisimperatii- vide kaudu, mille omandamise võime pärimel sünnid, kuid mida õpime ikkagi kasvades.

See tähendab, et kõik inimesed on inimesed mingi kul- tuuri liikmeks olemise kaudu. Nii nagu ei saa kõnelda mingis abstraktses inimkeeles, kõne- lemata mingit kindlat keelt, ei saa olla ka inimene. On küll hulk üldinimlikke põhimõt- teid ja arusaamu, aga min- gi kultuuri poolt ette antud kuues ja vormis.

Piltlikult öeldes: lätlane on lätikeelne inimene, venelane on venekeelne inimene ja eest- lane on eestikeelne inimene. ●

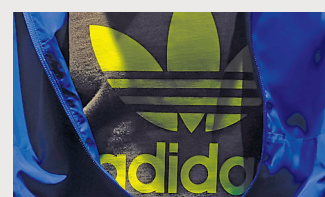
EESTI RAVIMIÄRIMEES PÜSTITAS DIVIDENDIREKORDI

Margus Linnamäe suuroman-duses olev MM Grupp OÜ mak-sis 2011. aastal omanikele väl-ja kopsaka dividendi – 20 miljo-nit eurot. Linnamäe osa sellest oli 19,6 miljonit. See on suurim

dividenditulu, mille mõni Ees-ti ettevõtja on seni oma firmast võtnud. Suur dividendimakse sai avalikuks nüüd, sest MM Grupi 2011. aasta aruanne jõudis ärire-gistrisse alles tänavu. **Äripäev**

ADIDAS AVAB ESINDUSE

Reedel avab Adidas Tallinnas Rocca al Mare keskuses oma esi-mese Eesti firmakaupluse. Uues kaupluses on 140 ruutmeetrit müügipinda ja valida saab üle 2000 toote vahel. **Ärileht**

HINNATÖUS

3,4% tõusid juulis hinnad võrreldes eelmise aasta sama ajaga. Kaubad olid 3,1% ja tee-nused 4,0% kallimad. **Ärileht**

„Surnud firmade” autod kopitavad aastaid liiklusregistri andmebaasis

Liiklusregistris nukrutseb hulk peremeheta sõidu-keid, sest nende omanik-firmasid pole olemas.

Lemmi Kann
lemmi.kann@arileht.ee

Kui maanteeamet hakkas liiklusregistri korrastamiseks uurima, mis nende andmebaasis toimub, jäi ametnikele silma hulk äriühingutele kuulu-vaid sõidukeid, millele pole juba aastaid tehtud tehnoüle-vaatust. Lähemalt uurides sel-gus, et need firmad on ärire-gistrist kustutatud.

„Äriühingu äriregistrist kustutamisel ei kontrollita, kas ühingul on liiklusregistris sõidukeid või mitte,” selgitas maanteeameti tehnosakonna registreerimistalituse peaspetsialist Sulev Vill, kuidas pere-meheta autod tekivad. „Probleem on selles, et meil ei toimu automaatset sõiduki omaniku staatuse kontrolli äriregistri-ga.” Kui palju selliseid sõidu-keid liiklusregistris on, pole teada, sest statistika puudub.

Lahendus võiks Villi sõnul olla selline, et enne firma kustutamist peab likvideerija kontrollima, et liiklusregistris ei oleks selle arvel sõidukeid. Vill rõhutas, et kui omanikku enam ei ole, ei saa sõidukiga edaspidi ka toiminguid teha.

Ent Ärilehele teadaolevalt sõidab osa omanikuta autosid endiselt ringi. Need autod on käinud ülevaatusel ja neil on

Sulev Vill näeb lahendust selles, et firma likvideerija kustutaks registrist ka ettevõtte sõidukid.

Foto: Karin Kaljuläte

ka kehtiv liikluskindlustus. Selliste sõidukite arvu võib üksnes kohvipaksult oletada.

Äriregistrist ei kontrollita

Tallinnas Laki tänaval tehnoulevaatuspunkti pidava OÜ Maitene juhataja Mait Millerti sõnul ei ole probleem „surnud firma” nimel oleva sõidukiga tehnoülevaatusel käia – nõuet tehnoülevaatusel ajal sõiduki

omaniku staatust kontrollida ei ole. „Me ei ole äriregistri-ga seotud. Meie kontrollime andmeid liiklusregistri andmebaasist,” selgitas Millert. Sama lugu on liikluskindlustusega. Nii et surnud ring, sest liiklus-registri järgi on kõik korras.

Kuigi Vill kinnitas, et liik-lusregistris selliste autodega tehnoülevaatusel käia – nõuet tehnoülevaatusel ajal sõiduki

tumeid. Mõni aeg tagasi käis ühe sellise auto kasutaja maan-teeameti Tallinna büroos, et saada autole uus tehniline pass. Selle ta ka sai. Firmat, mis oli märgitud auto omani-kuks, ei eksisteeri juba ammu.

„Seda toimingut ei oleks tohtinud teha saada,” nentis Vill ja selgitas, et äriregistrist oleks pidanud kontrollitama nii sõiduki omanikfirma staa-

tust kui ka inimese õigust auto dokumentidega toimetada. Kuigi see auto lipsas ametnike sõrmede vahelt läbi, on olnud ka neid, mis vahele võetakse.

„Maanteeamet teeb märke liiklusregistrisse nende sõidu-kite kohta, millega on soovitud toimingut teha, kuid omanikfir-ma likvideeritud. Selliseid sõi-duceid on registris siiski margi-naalselt,” märkis Vill. ●

Pankrotihalduri kingitus

Maanteeametil kahe silma vahele jäänud omanikuta auto, millest artiklis juttu, ei tohiks veel ühel põhjusel rin-gi sõita: tegemist on pank-rotivaraga, mis peaks olema ammu müüdud.

Firma kohta, millele auto kuulus, alustati aastaid taga-si pankrotimenetlus. Pank-rotihaldur tegi auto kohta märke, mis keelab sõiduki-ga tehinguid teha. Menet-lus viidi lõpuni ja firma kus-tutati äriregistrist. „Ootasi-me, et pankrotihaldur autole järele tuleks. Keegi pole huvi tundnud,” ütles anonüüm-sust palunud mees. Oletata-vasti jäi auto ripakile põhju-sel, et tegemist on eaka sõi-dukiga, mille väärtust ei saa nimetada märkimisväärseks.

Advokaadibüroo Varul partner ja vandeadvokaat Leo-nid Tolstov ütles Ärilehele, et pankrotihaldur on siin ilmsel-gelt oma kohustusi rikkunud. „Vastavalt pankrotiseadusele peab haldur peale pankroti väljakuulutamist võtma kogu pankrotivara oma valdusse. Ta võib jätta vara ka võlgniku vastutavale hoiule, kuid sõiduk tulnuks kindlasti võõrandada ja saadud raha võlausaldaja-tele välja maksta, kui otsusta-ti ühing likvideerida,” selgitas Tolstov.

Käibemaksupettusi korraldavad rahvusvahelised grupeeringud

Maksuamet on paljasta-nud vähemalt 12-liikme-lise kuritegeliku maksu-petturite ühenduse.

Harry Tuul
harry.tuul@arileht.ee

Maksukuriteos kahtlustatu-na peeti juulis kinni seitse isi-kut, kellest kaks on nüüdseks vahistatud. Ärilehe andmeil on kinnipeetute hulgas turul tun-tud skeemitajaid. Kinnipeetuid kahtlustatakse 8 miljoni euro käibemaksu tasumata jätmis-es. Maksupettus seisnes selles,

et fiktiivsete ostutehingutega vähendati kütuste müügist tek-kinud käibemaksukohustust. Peamiselt kajastati fiktiivsetel arvetel metalli ostutehinguid.

Vasakule läheb viiendik

Ärilehte nõustanud turuosalis-te sõnul domineerivadki kütusemaksupettustes hästi organi-seeritud rahvusvahelised grupeeringud. Näiteks üks skeem hõlmab Leedu autodega Poo-last kütteõli toomist ja selle kütusega segamist. Kuna küt-teõli maksustatakse teisiti, võimaldab see petturitel jätta suu-re osa makse tasumata. „Käi-

bemaksupettustega on seotud lai rahvusvaheline kuritegelik võrgustik ja neid pannakse toi-me kõrgel organiseerituse tase-mel,” kinnitas ka maksu- ja tol-liameti uurimisosakonna juha-taja Rain Kuus.

Eesti jaeturul moodus-tab maksupettusega seotud kütuse maht ligi viiendiku ja kurt on petturitele atraktiivne. Hinnanguliselt voolab niivii-si vasakule 4,6 miljonit eurot makse kuus. „Mootorikütus-te puhul on tegemist likviid-se ja suurte käivetega kauba-ga. Paraku on petturid sage-li seadusandjast sammu võrra

ees,” selgitas Neste Eesti pea-direktor Ivar Kohv, miks on Eesti maksupetturitele niivõrd ahvatlev turg. Kohvi hinnangul eristub Eesti kütusemaksu-pettuste poolest ka rahvusva-heliselt. „Tõsisemad käibemak-supettused kütuseturul algasid juba 2008. aastal – viie aasta-ga ei ole suudetud probleemi püsivalt kontrolli alla saada,” nentis Kohv.

Alexela juht Ain Kuusik oli samal arvamusel. „Oleme väi-kesed, mistõttu saab meil kiiresti ja lihtsalt organiseerida maksupettuskeeme,” põhjen-das Kuusik. ●

Ruhnu elektriauto akut laeb praegu diisलगeneraator

Ruhnu saarel asub kaks tuu-likut, kuid saarel ei toode-ta tuuleenergiat vähemalt oktoobrini. „Maikuuus toi-mus mõlema tuuliku tehniline ülevaatus, mille käigus sel-gus remonttööde vajadus ja ligikaudne maksumus. Suure-maid rikkeid tuulikutel ei ole, ent on vaja teostada õlivahe-tus ja lihtsamate kuluvdetaili-de vahetus,” selgitas Eesti Ener-gia pressiesindaja Eliis Vennik.

Tegelikult ei tööta ka saare-le paigutatud diisलगeneraator. Elektrilevi diisलगeneraatorite remont on plaanitud lõpetada oktoobris. „Seniks katab saa-

re energiavajaduse sinna aju-tiselt paigaldatud generaa-tor,” teatas Vennik. Nii ongi, et alles jaanipäeva eel saarele saabunud ainukest elektriau-tot laetakse ajutisest diisलगeneraatorist.

Majandusministeerium sel-les probleemi ei näe. „Elektro-nidel ei ole värvi ja olenemata sellest, kas elekter tarbitakse Ruhnu saarel või mandril, on oluline, et vastav kogus tarbi-tud taastuvelektrit on ka too-detud. Ehk siis bilanss peab klappima,” selgitas ministeer-iumi avalike suhete juht Kalev Vapper. ● **Harry Tuul**

MUSTPEADE MAJAS

Täna kell 19 toimub Mustpeade majas kontsert, kus esinevad Eesti tippmuusikud Henry-David Varema tšellol ja Irina Zahharenkova haamerklaveril. Kõlab Beet-hoveni ja Els Aarne looming. **EPL**

AMIRA ESITLEB TEOST

Homme kell 17 esitleb kõhutantsijanna Amira (*alias* Kersti Dennis) Solarise Apollos raamatut „Minu Las Vegas. Tõsielu tuhkatriniulugu”. Kavas on lood Las Vegase telgitagustest ja idamaine tants. **EPL**

UUS SEIDLI FILM

14. augustil esilinastub Sõpruses Ulrich Seidli õnneotsingute triloo-gia kolmas osa „Paradiis. Lootus”. Berliini filmifestivalil esitletud filmis otsib teismeline Melanie dieedilaagris oma õnne. **EPL**

ALASTI KUNSTNIKUD

Hobusepea galeriis on praegu avatud Antonio Claudio Carvalho (BR/UK) isikunäitus „Alasti kunstnikud”. Näituse kurator on Kaido Ole ja selle juurde kuulub kataloog, mis sisaldab reprodukt-sioone. **EPL**

Protsendikunsti looja peab rinda pistma bürokraatiaga

Kuigi põhimõtteliselt on kõik riiklike kunstitelli-muste poolt, on vaja süsteemi veel lihvida.

Mart Niineste

mart.niineste@epl.ee

Ehkki seadus, et riigi tellimisel uute avalike hoonete ehitamise juurde kuulub ka kunstiteoste tellimine, jõustus juba jaanuaris 2011, on sellest põhjust rääkida nüüd, kui esimesed konkursid on korraldatud ja tellimused valmis või töös.

Büroo KAOS arhitekt Margit Aule, kes võitis Räpina aia-duskooli kunstiteose konkursi, ütleb: „Kunstiteoste tellimise seadus on erakordselt tänuväärne ja ilmselt Eesti loojatel veel avastamata võimalus oma töid realiseerida.” Herkki-Erich Merila, kes võitis koos Peeter Lauritsaga Ida-Viru keskhaig-la kunstikonkursi, on aga kriitiline: „Esiteks oli see konkurs päris bürokraatlik. Oli küll asja-tundlik žürii, aga tohutult palju oli paberimajandust: kunstnik peab olema juriidiline isik, tal ei tohi olla maksuvõlga ja nii edasi. Tegemist on nagu tavali-se riigihankega, mida tehakse näiteks ehitusmaterjalidele.”

Huvi on suur

Kuid kunstnikel on huvi asja vastu bürokraatia kiuste olemas. RKAS-i kommunikatsioonijuht Madis Idnurm toob välja arvud riigikoolide kunstihangetest: „Viljandi gümnaasiumi kunstikonkursile esitasid oma idee kolmest kvalifitseerunud autorit, Nõo reaalgümnaasiumi kuus, Jõgevamaa riigigümnaasiumi kaheksa ja Läänemaa ühisgümnaasiumi kuus kvalifitseerunud autorit.” Ta täpsustab, et kvalifitseerun-

Järvamaa kutsehariduskeskuse hoovi ilmestab pärast konkursi Raul Järgi skulptuurigrupp „Peaasi”.

Foto: Kaspar Pokk

Mis on protsendi-kunstikonkursid?

Konkursside eesmärk on leida sobivaim kunstiteoste ideela-hendus, millega rikastada avalikku ruumi. Loodav kunstiteos peab olema mõeldud nii juhuslikele möödujatele kui ka kooli-maja kasutajatele, võttes arvesse koolinoorte uudishimulikkust loomust. Teos võib sisaldada ka tarbelementi.

Tagamaks konkursi tule-musel tellitavate teoste kõrget kunstilist taset, on seadusega ette nähtud, et vähemalt kaks kolmandikku ideekonkur-si žürii liikmetest peavad kuuluma kunstiga tegelevasse loomeliitu.

val autoril peab olema kunsti-alane kõrgharidus või ta peab kuuluma loomeliitu.

Kultuuriministeeriumi kunstinõunik Maria-Kristiina Soomre sõnul on bürokraatia teatud hankemahust ja maksumusest alates paratamatu, sest mängu astub ka riigihangete seadus. Gümnaasiumide hankemaksumused jäävad 35 000–65 000 euro vahele. Merila viitab kogemustele tuginedes, et niiviisi võib mõni väga tugev töö konkursilt eos kõrvale jääda: „Konkursil oli osalejaid, kel oli üks või teine paber puudu ja jäid selle pärast valikust kõrvale.”

Aule nõustub: „Praegu on hanke- ja lepingutingimused tehtud ehitushangete ja lepingute põhjale, mis pole tegeli-

kult asjakohased.” Tema hinnangul oleks vaja koostada koostöös kultuurikoja, kunstnike ja arhitektide liidu, kultuuriministeeriumi ja Riigi Kinnisvara AS-iga tüüpsed konkursi- ja lepingutingimused. „Kultuurikojal on loodud vastav tööühm. Kui oleksid mõistlikud tüüpsed tingimused, teeks see loojate töö märksa lihtsamaks – paberimajanduse peale läheks vähem energiat, kui ükskord on asi juba läbi tehtud,” lausub ta.

Seda, et reeglites esineb vastuolusid ja karisid, kinnitab ka Soomre. Idnurm selgitab, et RKAS-i jaoks on kunstikonkursid uus asi: „Seni oleme korraldanud peamiselt kinnisvarakeskkonna hankeid, kuid mitu arhitektuurikonkursi on and-

nud hea kogemuse ka natuke neist laadi suunitlusega hangete korraldamiseks.” Nõunik nendib, et kui ehituses on bürokraatia tavaline, siis kunstiringkondades mitte. Lahendusena näeb ta kunstnike koolitamist.

Kaunite kunstide asekantsler Ragnar Siil täpsustab: „Kuna vahepeal on sel teemal olnud ka mitmeid tellijate, loovisikute ja ministeeriumi mitmepoolseid kohtumisi, võib kindlalt väita, et asjad on paremaks läinud ja kogu protsess on muutunud selgemaks. Praegu on veel vara öelda, milliseid muudatusi seadusesse viiakse, kuid nende muudatuste eesmärk on muuta protsess ladusamaks ja kindlustada meie elukeskkonna rikastamine omanäoliste kunstiteostega.”

Foto: disainikeskus

Kohalikud kõiketeadjad jagavad nutitelefonis Tallinna disainisaladusi

Eesti disainikeskuse

kokku pandud Tallinna

disainikaarti saab alla laadida nutitelefonis äpina.

Mari Peegel

mari.peegel@epl.ee

„Esimese versiooni andsi me välja juuli alguses, nüüd lisasime kaardile ka disaini-ja meelelahutustuurid, kus

tuntud inimesed tutvustavad oma lemmikpaiku Tallinnas,” rääkis disainikeskuse esindaja Maris Takk uuest virtuaalsest disainikaardist, mida saab alla laadida iTunesi ja Google Play platvormidelt. „Äpi mõte on pakkuda linna külalistele ja elanikele võimalust leida head Eesti disaini, seda kogeda või osta. Meie kaart annab linnast teistsuguse pildi kui tavalised linnaju-

hid,” ütles Takk. Paberver-sioonis disainikaarti trükib keskus juba 2006. aastast. Mobiili allalaaditud kaart saab vaadata ka *offline*, kuid kui võrgus telefonil on sisse lülitatud positsioonimise funktsioon, siis näitab disainikaart kasutaja läheduses olevaid põnevaid paiku. Tuure teevad näiteks moekunstnik Anu Samarüütel, kes soovib nostalgilisi

paiku Nõmmel ja Mustamäel; muusik Erki Pärnoja, kes käib kitarri mängimas ja piknikut pidamas Lembitu pargis, ja

ehtekunstnik Tanel Veenre, kes annab oma heakskiidu peojärgset pitsat serverivale Locale Tatari tänaval ja metsikule geibaarile G-Punkt. Üldiselt on tuurid põnevamad lugeda ja kaasa teha loomulikult turistile, kuid ka linlane võib sealt avastada paar uut pärlit. „Seal on täitsa naljakaid kohti,” resümee-rib Takk.

Kaardi on disaininud kompanii AKU ja valmistanud Regio. Edaspidi tahab disainikeskus lisada ka funktsionaalseid tuure ehk parimaid disainimarsruute lastega, lemmikloomaga või jalgrattaga liikujale. Ent iga uuendus maksab ja keskus lisab uut materjali mõistliku aja tagant.

Äppi on rahastanud eri asutused, nagu kultuurkapital, Tallinna ettevõtlusamet, majandusministeerium, ja Euroopa Liit. Samuti on maksnud disainikaardil paiknevad ettevõtted ja veidi toetanud ka Regio.

Kui ehitusvaldkonnas on bürokraatia tavaline, siis kunstiringkondades mitte.

Bürokraatia on teatud maksumusest alates paratamatu, seda nõuab seadus.

ÜKS KÜSIMUS

Kes konkurssidel osalevad?

Maria-Kristiina Soomre

kultuuriministeeriumi kunstinõunik

Esialgne umbusk seaduse ja teh-tud tellimuste vastu on kunstnikel taandumas. Väga nimekad Eesti autorid on konkursse juba võitnud, tööd on teostatud või teostamisel. Loodetavasti annab see kolleegidele kindlustunnet ja teistele tellijatele julgust.

Teatavasti on riigihanke konkursid anonüümsed, aga kui otsustada võidutööde põhjal, siis on pilt väga kirju. Võitjaid on eri põlvkondadest ja väga erineva taustaga: skulptoreid, arhitekte, maalikunstnikke, installaatoreid.

Konkursside žüriides on enamik professionaalid, kunstnike eneste kolleegid, seega võib seda pidada oluliseks võimaluseks enese tõestamisel, kas siis *comeback*’i või karjääri alustamise võtmes.

Kui aga räägime Eestis avaliku ruumi kunstist, siis palju meil kunstnikke ikka on, kes selles val-las *comeback*’i saaks teha? Pigem on huvitav tendents see, et avaliku ruumi kunsti on „protsendiseadusega” sisenemas palju uusi kunstnikke, kes on seni end traditsioonilises näituseformaadis tõestanud. Ainuüksi see on kindlasti protsen-diseaduse positiivne tulem.

Jõukad kolivad satelliidile

Arvustus

Kaarel Kressa
toimetaja

Kauaoodatud „Elüüsium” pakub põnevat tulevikupilti ja ühiskonnakriitikat, aga upub siis järsku siirupilaadungisse.

Esimene asi, mis lõuna-aafrikalase Neill Blomkamp'i lavastatud ulmepõnevikus puust ja punaseks värvituna silma torkab, on poliitiline allegooria. Aastal 2154 elab jõukaim osa inimrassist Elüüsiumil, satelliidil, mis näeb välja nagu kõigi mugavustega Ameerika aedlinn. Eliiti teenivad robotid ja tervishoiusüsteem tagab kodanikele surematuse.

Mittekodanikud on ülejäänud rahvamass, kes elab reostatud Maal ja orjab robotite käe all suurt kapitali, nagu teeb eksvangist tööline Max (Matt Damon). Kui Max haigeks jääb, pole tal muud valikut kui panna keha ümber eksoskelett, võtta kätte väga suur püss ja tutvustada Elüüsiumi klanitud inimestele pisut „Mad Maxi”.

Blomkamp on sotsiaalse ebavõrdsuse ja seda üleval hoidva vägivalda teema ulme- filmi stsenaariumisse kirjutanud veel teravamalt kui oma

Suur püss ja väike tüdruk – Matt Damon teeb revolutsiooni.

Foto: kaader filmist

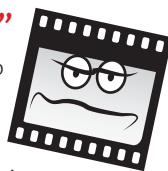
eelmisesse filmi „9. rajoonis” (2009), kus näidatakse interneerimislaagris virelevate intelligentsete tulnukate piinu.

Vihastav moraaliloeng

Nii et ettevaatust, sest kui te nõustute sellega, et Max vääraks paremat elu, siis peate edasise filmi jooksul kaasa elama organiseeritud kuritegevusele, terroristidele ja illegaalsele immigrandidele. Ilmselgeid tänapäeva-paralleel-

„Elüüsium”

R: Neill Blomkamp
O: Matt Damon, Jodie Foster, Sharlto Copley
Linastub 9. augustist

le arvestades tähendab see, et ilmselt vihastab „Elüüsiumi” moraaliloeng välja selle osa publikust, kes elaks meelsamini kaasa range kaitseministri (Jodie Foster) ja politsei-robotite missioonile neegrid ja eksvangid Elüüsiumi väljadelt eemal hoida.

Aga vaatama lähevad kõik seda ikkagi ja nad ei tee valesi. Kui Joseph Kosinski „Unustus” tänavu sisuliselt sarnast lugu jutustas, ei olnud seal

muud huvitavat kui iseenda- ga kaklev Tom Cruise, Maa ja seda valitseva välisjõu vastandust kujutati surmigavalt. „Elüüsiumis” on elu tunda nii slummis kui ka paradiisis, filmi omailm tuuakse veenvalt kohale. Ja nagu öeldud, vaatepilt on tänapäevane: robotid tapavad inimesi, ühe kodaniku elu on väärt rohkem kui 50 immigrandi oma ja püramiidi tipu elanikud asuvad hulkadele kättesaadamatus kõrguses.

Kuni film tegeleb realistliku antiutoopia tutvustamisega, võib seda nimetada täiesti suu- repäraseks, aga kohe kui Matt Damon võimude vastu võitlusse astub, läheb asi nutuseks. Paljutootavale süžeele valatakse järsku peale paks kiht Hollywoodi suhkruvaapa. Ma ei

Kohe kui Matt Damon võimude vastu võitlusse astub, läheb asi nutuseks.

riku kellegi üllatust ära, kui ütlen ette, et jah, väike tüdruk pääseb kenasti eluga – lõpu- de lõpuks on ta ju palju parem inimkonna pääsemise sümbol kui räpane latino või tätoveeritud eksvang.

Finaalis läheb lugu taluma- tult naiivseks: revolutsiooni ei peaks olema võimalik kujuta- da perefilmilikus *happy-end*’i võtmes, aga Blomkamp on seda siiski teinud ja mõju on kaunis läila.

Ju on naiivsuse juur selles, et valge ja jõuka, kuigi hea- tahtliku lõuna-aafrikalase ja Hollywoodi asukana on Blom- kamp ise pärit Elüüsiumist ega kujutagi ette, kui karmide sea- duste järgi käib elu meie kau- gel Maal. Ent film on ulme- kana ikkagi igati vaatamist väärt. ●

ANETT KONTAVEIT LANGES TÜRGIS KONKURENTSIST

Anett Kontaveit (WTA 298.) langes Türgis Izmiris peetaval 25 000 dollari suuruse auhinna-fondiga ITF-i tenniseturniiril teises ringis konkurentsist, alistudes kõrgeima asetusega sakslan-

nale Dinah Pfizenmaierile (WTA 98.) 6 : 7 (2), 3 : 6. Kontaveit (pildil) tegi seitse topeltviga. Avaringis võitis Kontaveit jaapanlanna Mari Tanaka (WTA 290.) kindlalt 6 : 1, 6 : 2. **Delfi**

KANGUR ALUSTAS RAHVUSKOONDISEGA TREENINGUID

Kristjan Kangur liitub täna Eesti meeste rahvuskoondise treeningutega, teatas Eesti korvpalliliit. Kangur naasis eelmisel kolmapäeval Saksamaalt Münchenist, kus tal ühes erakliinikus ope-

reeriti nn sportlase songa. Mil-lal Kangur saab koondisemängudes osaleda, on veel lahtine. Eesti mängib laupäeval kell 20 Saku suuhallis Hollandiga. **Delfi**

Šadeiko ja Mägi talletasid MM-i eel värskust ja energiat

2 päeva

Moskva
MM-ini

Andrus Nilk
toimetaja

Nii Grit Šadeiko kui ka Rasmus Mägi tunnevad jaksu teha Moskvast maailmameistrivõistlustel suve parim võistlus.

Samal ajal kui keskpäevapäike kõrvetas suvemõnude nautijaid, proovisid nii Grit Šadeiko kui ka Rasmus Mägi Tallinnas Kadrioru staadionil enda valmisolekut saavutada suve kõige tähtsamal võistlusel, Moskva MM-il elu parimaid tulemusi. Mägi pingutas 400 m tõkkejooksus seitsmenda tõk-keni, nagu jaksas, siis puhkas paarkümmend minutit ja jooksis sama pika distantsi ehk 255 meetrit teist korda. „Normaalne,” nentis Eesti rekordiomaniku treenerist isa Taivo Mägi.

Mägi jalgu pitsitas möödunud treeningunädala koormus. Teine lõik läks krobelisemalt. „Jooksutehnika üle ma täna väga suurt uhkust ei tundnud, igal pool oli väike varu. Tean, et pühapäeval võistluseel-sel soojendusel on enesetunne parem,” lausus ta.

Ühtlasi tajub kuu aega tagasi Tampere peetud U-23 vanuseklassi EM-il 400 m tõkkejooksus Eesti rekordiga 49,19 pronksmedali pälvinud Mägi taas võistlusnälga.

Masked nädalad

„Esimesed nädalad pärast Tampere võistlust olid veidi masked,” lausus 21-aastane kergejõustiklane. „Eelmisel aastal läksime pärast EM-i Portugalis harjutama, kus saime päris kiiresti jalad uuesti alla. Nüüd jäid U-23 ja MM-i vahele Eesti meistrivõistlused. Korraks tundsin treeningulaagrist puudust, jalad olid päris kaua pehmed. Viimased kümme päeva on olnud väga kvaliteetne harjutusperiood ja hea tunne on tagasi tulnud.”

Neljandat korda täiskasvanute tiitlivõistlustel osalev Šadeiko viimistles üleieile

Grit Šadeiko jälgib Kadrioru staadionil, kuidas Rasmus Mägi ennast tõkkejooksuks ette valmistab.

Rasmus Mägi ületab tõket, mille kõrgus on 91 cm.

Grit Šadeiko ületab tõket, mille kõrgus on 84 cm.

samuti tõkkejooksu tehnikat, sest sel alal on seitsmehõistluse ajal võimalik väga hea ajaga rohkesti punkte koguda.

„Olen nokitsenud kõikide üksikalade kallal,” lausus Šadeiko. „Kuldliiga jäi ära, välisvõistlusele oli raske saada. Võib-olla oli see hea. Olen treeningutel kindlust kogunud.”

MM-i eelne harjutamine enam eriti ei väsitä, jalad muutuvad päev-päevalt kergemaks ja enesetunne paremaks. Sportlasel võib isegi tekkida energia üleküllus.

„Eile (esmaspäeval – toim) käisime Viimsis jalgupidi vees, aga muidugi mitte suplemiseks, vaid taastumiseks,” lausus Šadeiko. „Päikese käes oleme staadionil mitu tundi järjest, randa ei tasu küll minna. Spordile tuleb keskenduda hommikust õhtuni.”

Mägi pidas oluliseks, et närvienergiat tühjale-tähjale ei kuluku, vaid see talletuks üli-tähtsaks võistluspäevaks. Ühel päeval nõudis autosõit Kadriorust Järvevana tee keskele poolteist tundi, millega kadus kallist aega. „Treeningud venivad tavalisest pikemaks, sest

se. Esmaspäeva hommikul startivad 33 seitsmehõistlejat 100 m tõkkejooksus ja veidi hiljem lippavad 39 meestõkkejooksjat staadioniringil.

„Sealne õhkkond aitab võistluse-eelse seisundi loomisel kaasa,” lausus Mägi. „Enesetunne muutub suuresti viimastel päevadel ja tundidel enne etteastet.”

Tampere koges Mägi enne finaali sisemist keeristormi. „Isu kadus ja pinges kasvas,” kirjeldas Šadeiko treeningu-partneri üleelamisi.

Odaviske eksmaailmarekordi omanik, tiitlivõistlustel üheksa medalit võitnud Steve Backley on rääkinud, kuidas tal oli kombeks staadionile minnes spordivarustus ja riietus piinliku täpsusega üle kontrollida, et midagi hotellituppa ei ununeks või katki ei oleks. Ei tohi tekkida olukorda, mis võib sind endast välja viia, kõlas inglase sõnum.

Rasmus Mägi
tõkkejooksja

Treenerite enesetunne muutub iga päev, mil jõuame tippvormile lähemale.

ei taha väga kiirustada, kõike tuleb teha hästi ja harjutuste vahel korralikult puhata. Pärast treeningut tuleb kohe mõelda taastumisele,” lausus noormees.

Laupäeval sõidavad Mägi ja Šadeiko Moskvasse. Pühapäeval teevad nad Lužniki staadioni harjutusväljakul soojendu-

se. Esmaspäeva hommikul startivad 33 seitsmehõistlejat 100 m tõkkejooksus ja veidi hiljem lippavad 39 meestõkkejooksjat staadioniringil.

„Sealne õhkkond aitab võistluse-eelse seisundi loomisel kaasa,” lausus Mägi. „Enesetunne muutub suuresti viimastel päevadel ja tundidel enne etteastet.”

Tampere koges Mägi enne finaali sisemist keeristormi. „Isu kadus ja pinges kasvas,” kirjeldas Šadeiko treeningu-partneri üleelamisi.

Odaviske eksmaailmarekordi omanik, tiitlivõistlustel üheksa medalit võitnud Steve Backley on rääkinud, kuidas tal oli kombeks staadionile minnes spordivarustus ja riietus piinliku täpsusega üle kontrollida, et midagi hotellituppa ei ununeks või katki ei oleks. Ei tohi tekkida olukorda, mis võib sind endast välja viia, kõlas inglase sõnum.

Šadeiko meenutas, kuidas juunikuisel Euroopa superliiga jõuproovil nõudis kohtunik temalt enne kuulitõuet käekaitse eemaldamist. „Kasutan kätt ja põidla külge kinnitatavat käekaitset, olin sellega varem võistelnud, seda oli ka kontrollitud. Pool auru kulus kohtunikuga asja arutamisele. Väikesed ootamused võivad närvi ajada,” tunnistas ta.

Superliigas Eesti rekordi 6221 punktini viinud Šadeiko oli päri, et tema võimed lubavad sihtida suuremat summat.

„Asusin võistlema pingevahalt ja suurte ootusteta. MM-il ootan kindlasti rohkem, ses mõttes on võib-olla vaimselt raskem võistelda, aga pean jääma rahulikuks. Tiitlivõistlusel on võib-olla raske isiklikele rekordile mõelda. Tuleb teha õigeid otsuseid, et energiat leida kaheks pikaks päevaks.” Mägi tõdes, et viimased päevad enne tiitlivõistlust on

sportlasele parim aeg aastast. „Tippvorm peaks olema käes, väsimusega ei pea võitlema ja pea on selge. Mõtlen juba, mida võiks järgmisel aastal paremini teha,” lausus ta.

Mis saab fännil olla selle vastu, kui Anne ja Taivo Mägi hoolealused näitavad Lužniki areenil varasemast paremaid tulemusi. ●

Eesti rekordi omanikud

●● Grit Šadeiko (24) ja Rasmus Mägi (21) harjutavad Anne ja Taivo Mägi juhendamisel ning kuuluvad Tartu ülikooli akadeemilisse spordiklubisse. Mõlemad on sel suvel püstitanud Eesti rekordi: Šadeiko seitsmehõistluses (6221) ja Mägi 400 m tõkkejooksus (49,19).

Levadia Aleksandr Dmitrijev (rohelistes) võib tõsta jala kõrgele – Rauno Alliku (vasakul) ja Irakli Logua peavad leppima, et Floral pole ei sel ega eelmisel hooajal õnnestunud põhirivaali võita.

Foto: Ilmar Saabas

Eesti jalgpalli valus tõde ehk Profid ei saa kuidagi amatööridest jagu

Flora ja Levadia homme

Premium-liiga kohtumine võib otsustada medalikolmiku saatuse.

Aet Sõvri
aet@ep.lee

Jalgpalli kõrgliiga ehk Premium-liiga hooaeg on sel aastal erakordselt võrdne. Mängude kolmas ring on umbes poole peal ja kaksikjuhtimine on Levadia ja Kalju käes, kuid neid jälitav Flora jääb maha kahe punktiga. Mis veelgi huvitavam – kõigest viie punkti kaugusel liidritest on ka Sillamäe Kalev, kes lõpetas küll 2009. aastal meistriliiga teise kohaga, kuid on muidu leppinud tagasihoidliku viienda kohaga.

Tänavu on kolm suurt klubi ehk Kalju, Flora ja Levadia saanud Sillamäelt ebameeldivaid punktikaotusi. Floral on kirjas kaks liigakaotust Ida-Virumaa esiklubile – koht, millele tabeli tagaosas punnitav Trans enam pretendeerida ei saa –, Kaljul kaks viiki ja Levadial üks viik ja üks kaotus. On kõnekas, et möödunud aastal samal ajal polnud Sillamäe suutnud esikolmikult rohkem punkte röövida kui vaid Levadiaga ühe korra viigistades. Neljanda koha klubina oli ta seetõttu teistest lausa paarikümne punkti kaugusel.

Ka tabeli teises pooles kõiguvad seisud, sest kuuenda ja üheksanda koha vahel on vaid seitse punkti. Kas hooaeg on ülimalt võrdne? „Kindlasti,”

nõustub Flora peatreener Norbert Hurt. „Kui vaadata punktiseisu, siis see räägib enda eest. Medalid jagatakse nelja meeskonna vahel ja ka teised meeskonnad on omavahel võrdsemas seisus.”

Suvised voorud on tavaliselt keerulised ja ka varasematel aastatel on just siis liidritel palju punkte kaduma läinud ja tabeliseisud muutunud. Kuigi möödunud ja ka ülemöödunud aastal jäi tabeliliider põhimõtteliselt oma kohale püsima alates esimesest mänguringist kuni lõpuni. Kuid sel aastal nii ei ole – kõik kolm klubi on saanud sel hooajal liidripositsiooni hoida. Kõik kolm on libastunud mängudes tabeli tagasosa klubidega – Flora viigid Infoneti ja Tammekaga, Kalju kaotus Transile, viigid Infoneti ja Tallinna Kaleviga ning Levadia kaotused Transile ja Tammekale.

Rõhku pannakse füüsilisele

Miks see nii on? Alles mõned nädalad tagasi vallandatud Flora peatreenerilt Marko Lelovilt koha üle võtnud Hurt arvab, et paljud tabeli teise poole meeskonnad on lihtsalt hakanud varasemast rohkem rõhku pöörama oma tasele ja selle tõstmisele. „Nad on hakanud füüsilisele rohkem rõhku panema. Isegi kui nad ei suuda taktikaliselt ja tehniliselt profiitidega samal tasemel mängida, siis vähemalt jõuavad nad samapalju

joosta,” nendib ta. Samal ajal on suuremate meeskondade võime oma mängijaid edasi arendada natuke soiku jäänud. „Ma ei julge öelda Kalju ja Levadia kohta, aga meil on küll vaja mingit tõuget, et kvaliteeti tõsta. Profiitid peavad ju amatööridest selgelt eristuma!”

Flora on selle kallal tema sõnul viimastel nädalatel tööd alustanud. Põhjused, miks Hurda sõnul kaotatakse hooaja jooksul väärtuslikke punkte, on kinni kolmes asjas: taktikas, füüsis ja mõtlemises. „Floras pole taktikaline plaan

Juba homme ootab Flora mängijaid selle hooaja üks otsustavam tuleproov.

kunagi hästi paigas olnud, et mängijad teaksid, mida nad täpselt peaksid tegema kaitses või rünnakul,” räägib Hurt. „Ka füüsiline tase on mängijatel oluliselt väiksem kui võiks olla. Selles vastu olemine juba olulisi samme astunud. Kindlasti on oluline tegur ka mängijate vaimne arendamine, et ühtne meeskond ka ühtselt mõtleks ja tegutseks.”

Juba homme ootab Flora mängijaid selle hooaja üks otsustavaim tuleproov – kohtumine Levadiaga, mis võib otsustada medalikolmiku saatuse. Sel hooajal on Floral omavahelised mängud läinud üle kivide-kändude. Suure kolmiku omavahelistes mängu-

des on selgelt kõige edukam olnud Levadia, kes on Florat võitnud kaks ja Kaljut ühe korra. Kaljul on kummagi meeskonna vastu kirjas üks võit ja Floral on ainult üks võit Kalju üle. „Kui vaatame lõpptulemust, siis on selge, et Premium-liigas on iga punkt arvel, seega on meie jaoks muidugi ääretult oluline mäng,” märgib Hurt. Möödunud aasta meistriliigas ei õnnestunud Floral kordagi Levadiat võita. Avavooru viigi järel kaotati suurriivalile kolm korda järjest. „Kõik mängijad saavad aru, kellega meil tegemist tuleb. Isegi kui jätame meistritiitli kõrvale, on Levadiaga mängudes alati üleväl küsimus, et kes keda lööb. Muidugi tahame olla paremad.”

Kuhu suured on punkte kaotanud?

Flora on kaotanud sel hooajal kaks korda Sillamäele ja sai viigid Infoneti ja Tammekaga (10 kaotatud punkti). Omavahelistes mängudes kaks kaotust Levadiale, üks Kaljule.

Kalju on kaotanud Transile, viigistanud kaks korda Sillamäega, korra Infoneti ja Tallinna Kaleviga (11 kaotatud punkti). Omavahelistes mängudes üks kaotus Florale, üks Levadiale.

Levadia on kaotanud Sillamäele, Transile ja Tammekale, viik saadi Sillamäega (11 kaotatud punkti). Omavahelistes mängudes üks kaotus Kaljule.

Marko Albert läheb Hawaii Ironmanile 13. kohta ületama

Triatloniks valmistuv

Albert treenib Pääsküla

rabas, Kernu teedel ja

Männiku karjääris.

Gunnar Leheste

gunnar.leheste@delfi.ee

Eesti parima triatleedi eraelus oli tänavu tähtsaim päev 14. aprill, kui abikaasa sünnitas teise lapse, poeg Markus. Sportlaseelu olulisim sündmus seisab ees üheksa nädala pärast, kui Albert stardib karjääri kolmandal Hawaii Ironmanil.

Mullu sai ta triatloni MM-iks nimetataval kõige mainekamal võistlusel 68., tunamullu 13. koha, millega võrreldavat tulemust püüab ta ka 12. oktoobril.

„Lähen starti eesmärgiga lõpetada kõrgemal kui 13. koht. Kui oled korra juba nii hea tulemuse saavutanud, oleks narr öelda, et rahuldun pelgalt kohaga esikahekümnes. Aga annan endale aru, et kõik ei sõltu minust. Kui mõni minust mitesõltuv asjaolu võistluse pea peale pöörab, kuid ma ikkagi korralikult pingutan ja ennast realiseerin, siis ei ole mul mingeid kahetsusi,” sõnastas Albert eile oma eesmärgi.

Ideaalne koht

Praegu treenib Albert veel Eestis, käies jooksma kodu lähedal Pääsküla rabas ja rattaga sõitmas pealinnast väljas. „Ma elan Pääsküla raba ääres. Minu jaoks ideaalne koht: astun pehmele jooksurajale kohe, kui uksest välja lähen. Rattasõiduga pole samuti probleemi: Tallinna ümber on tekkinud päris hea kergliiklustee-

Marko Albert näitab, kuidas ülikuumades oludes saab kiivrisse vett valades pead jahutada.

Foto: Priit Simson

de võrgustik, tänu millele saab suhteliselt ohutult linnast välja väikeste teede peale ja seal, Kohila ja Kernu kandis ma edasi-tagasi müttan ja ringe teen. Ujumiseks on mitu võimalust: basseinidest kas Tabasalu spordikompleksi või Kalevi ujula, kus on Eesti ainuke 50 meetri bassein. Või siis Männiku järves või Trapi tee karjääris,” rääkis 34-aastane triatleet, kes võistluse eel teeb ka ühe pikema laagri kas Kanaari saartel või juba USA-s.

Kui rääkida Hawaii triatloni oludest, siis tavainimese mõistes seal midagi mõnusat ees ei oota: tugeva vastuja küljetuulega rattasõit ning 30–35-kraadise päikesepaistega jooksudistants, kus pilvi tihti ei kohta. „Päike kõrve- tab ülevalt, 50-kraadine asfalt alt. Siis on mõnus, kui tunned lõpus murule pikali visates, et suutsid ennast realiseerida, ja mõtled, et tehtud sai,” sõnas Albert. ●

Vaata pikemat videointervjuud digilehest.

Välismaale läinud Sander Karu tuli ikkagi ütlusi andma

Tallinna Kalevi klubi kihlveoskandaali teine osaline Sander Karu käis 1. augustil uurimiskomisjoni ees tunnistusi andmas ja tema jalgpallurikarjääri saatuse peaks selguma järgmisel või ülejärgmisel distsiplinaarkomisjoni istungil sõltuvalt sellest, kui kiiresti ülikuumismaterjal komisjonile üle antakse.

„See, mida ta seal rääkis, jääb komisjoni teada. Oleme nii kokku leppinud,” ütles jalgpalliliidu infojuht Mihkel Uibolet, kelle sõnul ilmus Karu kihlveopettuste erikomisjoni ette alles kolmanda kutsumise peale. 16. juuli pressikonverentsil, kus teatati noortekoondislase Elvis Liivamäe tähtjast võistluskeelust, jäi kõlama, et välismaal viibivat Karu

oodatakse alaliitu ligi nädala jooksul.

„Esimest korda vastas ta meile, et ei saa tulla. Järgmisel korral ütles ta mõned tunnid enne kokkulepitut aega, et tal see ei sobi, kolmandal korral oli kohal. Aga oma ütluste andmine on tegelikult vabatahtlik. Kui ei taha, ei pea andma. Meie ülesanne on siiski see võimalus välja pakkuda,” lisas Uibolet.

Liivamägi, kes süüdistuse järgi pakkus oma meeskonna-kaaslastele 6. juulil Levadiale kaotamise eest raha, esitas oma sisuliselt eluaegse võistluskeelu kohta alaliitu 23. juulil apellatsioonikohtu istungi aega teatatud, kuid see peab toimuma 30 päeva jooksul alates protesti esitamise päevast. ● Gunnar Leheste

kuulutus.lehed.eeNüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam. Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu – kõik ühest kohast! Reakuulutusi saab anda internetis aadressil **kuulutus.lehed.ee**, e-postiga **anni.koppel@lehed.ee** ning kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Info telefonil 680 4506.

COCA-COLA PLAZA JA LIBERO ESITLEVAD
BEEBIGA KINNO
8. AUGUST

PÄEVAKAVA

NELJAPÄEVAL, 8. AUGUSTIL OLED OODATUD KOOS PISPÕNNIGA COCA-COLA PLAZASSE „BEEBIGA KINNO“ JÄRJEKORDSELE ÜRITUSELE. LISAKS FILMI NAUTIMISELE PAKUME VÕIMALUST TUTVUDA ENNE SEANSI ALGUST ERINEVATE TOODETEGA. SEANSI AJAL ON SAALIS HELI VAIKSEM JA SAAL ON HÄMARALT VALGUSTATUD.

11:30 - TOOTETUTVUSTUSED	12:15 - FILM "KOLLIDE ÜLIKOOL" 2D VENE KEELES (5. SAALIS)	PILET 3,50€
12:15 - FILM "SUURED 2" (6. SAALIS)	12:15 - FILM "KOLLIDE ÜLIKOOL" 2D EESTI KEELES (7. SAALIS)	

PILETID EELMÜÜGIS ALATES 23. JUULIST | TÄPSEM INFO MEIE KODULEHEL: WWW.FORUMCINEMAS.EE/EVENTS/BKTALLINN

TÄNA KINOS ARTIS:

ARTIS
KUNST ON KINOS

EUROPA CINEMAS
MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION

Väärikad kinohommikud
Gambiit
 Iga 5. seanss TASUTA!

08.08

Lotte ja kuukivi saladus	11:00	Relv igas käes	14:15 18:00
Väärikad kinohommikud: Gambiit	11:00	Bling Ring	15:30 19:50
Õed vampiirid	12:25 16:05	Violet ja Daisy	17:20 21:35
Enne südaööd	13:20 21:35	Esilinastus: Päevade vaht	19:10

www.kino.ee | Estonia pst. 9, Tallinn | Solarise keskus | Tel. 663 1380

TÄNA KINOS SÕPRUS:

KINO »SÕPRUS«
 EUROPA CINEMAS
 MEDIA-PROGRAMME OF THE EUROPEAN UNION
 PARIS KINO - AASTAST 1955

08.08

Paradiis: Usk	16:30
Paradiis: Armastus	18:30
Searching for Sugar Man	21:30

Vaata kino Sõprus nädalakava www.kinosoprus.ee

MoMo AUGUSTIS UUS MENÜÜ!
 KATUSEKINO

KATUSE KINO VIRU KESKUSE KATUSETERRASSIL

TÄNA PUBLIKU LEMMIKUD!
HOMME RESERVEERITUD

Artist
 Michel Hazanavicius
 2011/100min

PILETID EELMÜÜGIST: Piletilevist või katusekino.ee
 Osta pilet eelmüügist vihmakindlatele soojendusega terrassidele.
KOHAPEAL: pool saalist tuleb müüki alati enne seansi Katusekino.
KATUSEKINO.EE
 Avatud E-R 12-02, L-P 17-02

Meediapartnerid
 EESTI EKSPRESS ●●● Eesti Päevaleht ●●● Partner **viru** www.poff.ee

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam!

kuulutus.lehed.ee

Reakuulutusi saab edastada ka e-postiga anni.koppel@lehed.ee ja kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Lisainfo telefonil 680 4506.

EESTI EKSPRESS 8. august 2013
 SÕLTUMATU NÄDALALEHT

Savisaare
 salapärase lemmik:
 Olga Lasnamäelt

Õigussüsteemi ohver
15 aastat
süütuna vangis?

Madis Jürge käis ratsa-
 retkel mööda Liivimaad

Okasroosike
 Vennad Grimm

„Okasroosike” on vendade Grimmide muinasjutt kuningatütrest, kes endale värtne sõrme torgates nõiduse tahtel saja-aastasest unne vajub.

Muinasjuttu on illustreerinud
 Siima Škop

Raamatud on saadaval raamatupoodides üle Eesti või tellides www.healugu.ee

LOE SELLE NÄDALA MAALEHEST:

Äike lööb sisse, aga kindlustus ei maksa

» Kuidas sõlmida leping nii, et pikselöögi tekitatud kahju saaks kindlasti korvatud

LOE VEEL:

» **NAINE RAVIB KÄTEGA** nii looma kui ka peremeest

» Kas meil uuest aastast enam **PEREARSTI** on?

TALLINNA LINNATEATER

Robert Lepage`i külalisetendus
KUU TAGUMINE KÜLG
1., 2. oktoobril 19.00
Nokia Kontserdimajas

Kassa: 66 50 800
www.linnateater.ee

AEG KAUBELDA!
Holmes & Meyers
kutsub metsaomanikke läbi rääkima metsas planeeritavate raiete üle.

Ostame kasvava metsa raietõigust. Pakkuda võib lageraidest harvenduseni.
ERIPAKKUMINE! Pakume kasvava lepu eest head hinda.

Lõhutud küttepuid müük, tellimine: tel 600 5323

HOLMES & MEYERS
Metsasõbralik ettevõtmine
tel 5553 3064, 5554 0620
e-post info@holmesmeyers.eu

Nüüd kuulutuste tellimine veelgi lihtsam!

Telli kuulutus Eesti Päevalehte, Eesti Ekspressi ja Maalehte ühest kohast!

Vali rubriik, kirjuta tekst ja tasu internetipangas.

kuulutus.lehed.ee

Reakuulutusi saab edastada ka e-postiga anni.koppel@lehed.ee ja kõikides Eesti Posti kontorites üle Eesti. Lisainfo telefonil 680 4506.

Laen

• **Laen kinnisvara tagatisel.**
ASA&O LaenuGrupp. Tartu mnt 29
Tln. 6486083 www.aolaenuud.ee.
Tutvuge tingimustega, konsulteerige asjatundjatega.

Koolitus

• **On veel vabu kohti Nanny Koolituse**
19.08.13-18.12.13 Tallinnas toimuvale LAPSEHOIDJA KOOLITUSELE. Oleme Töötukassa koostööpartnerid. Lisainfo 520 1201 või www.nanny.ee. Registreerimiseks palume saata avaldus info@ulata.ee.

Teenused

• **KAARDID ENNUSTAVAD**
Tel 900 1727 24 h, h 1,09 €/min
www.ennustus.ee

Teated

• **Lääne prefektuuri Kuressaare politseijaoskond** tuvastab leitud relva omanikku sileraudsele püssile kal 16 nr K30160. Relva omanikul pöörduda kuue kuu jooksul kuulutuse ilmumise päevast Lääne prefektuuri Kuressaare politseijaoskonda tel 454 9734.

Müük

• **Müüa lõhutud küttepuid.**
Tel 509 2933.

Töö

• **Saue lasteaed Midrimaa ootab tööle õpetajaid** seoses uute rühmade avamisega. Kandidaatidelt eeldame vastavust kvalifikatsioonile, lastega töötamise lusti, head töökultuuri, ko-hanemisvõimet ja avatud mõtlemist. Õppijatele pakume võimalust töötada osaaajalise koormusega. CV ja soo-viavaldus saata aadressil midrimaa@saue.ee 22. augustiks 2013. Täpsemat informatsiooni saab telefonil 6596526 Saue lasteaed Midrimaa, Kuuma 9, Saue 76505 Harjumaa

Mälestame kauaaegset sõpra ja koostööpartnerit
HEINO UUETALU
Avaldame sügavat kaastunnet omastele
Eesti Muinsuskaitse Selts Muinsuskaitseamet

Avaldame sügavat kaastunnet Jannole isa
KAUPO HERT
kaotuse puhul
Töökaaslased Tridens ASst

Tallinna Tehnikaülikool mälestab emeriitdotsent
FREDERIK VICHMANNI
ja avaldab sügavat kaastunnet omastele

Kaastunne omastele kalli
AHTI VILJASTE
lahkumise puhul
Ärasaatmine 10. augustil kl 11.30 Pärnamäe krematooriumis

Avaldame kaastunnet Eve Truutsile abikaasa
HELLAR TRUUTSI
surma puhul
Nõmme Gümnaasiumi pere

Südamlik kaastunne Maive Kauritile
ABIKAASA
surma puhul
Töökaaslased Selver ASst

Sügav kaastunne Silva Kiilbergile ja tema perele
ISA ja VANAISA
kaotuse puhul
Ääsmäe Põhikool

Sügav kaastunne Urmo Vallnerile
EMA
kaotuse puhul
Škoda Jäähall

ELMAR HUUL
Oma kauaaegset juhti mälestab korteriühistu "Viisik"

Südamlik kaastunne Meelis Paakspuule
ISA
kaotuse puhul
Kolleegid AS DNB Pangast

Eesti Teaduste Akadeemia Meeskoor
mälestab oma asutajaliiget
UNO EEKI
ja avaldab kaastunnet omastele

Kallist tädipoega
HEINO LIISERIT
7.04.1939-4.08.2013
Leinavad kurbusega Ott ja Vaike

Sügavas leinas mälestame traagiliselt hukkunud kallist ema ja vanaema
GEMMA HEILMANNI
27.07.1927 - 3.08.2013
Ärasaatmine 10.08 kl 11
Tallinna Krematoorium, Pärnamäe
Leinab poeg perega

Südamlik kaastunne Silva ja Risto Kiilbergile kalli isa ja vanaisa
ARNOLD TUPAI
kaotuse puhul
Saue Vallavolikogu
Saue Vallavalitsus

Sügav kaastunne Silva Kiilbergile kalli isa
ARNOLD TUPAI
kaotuse puhul
Ääsmäe Lasteaia pere

Mälestame oma liiget keraamik
ILSE-AURELIE LEPIKSONI
5.12.1926-5.08.2013
Südamlik kaastunne lähedastele
Ärasaatmine laupäeval, 10. augustil kl 14 Pärnamäe krematooriumis
Eesti Kunstnike Liit
Eesti Keraamikute Liit

*Jää hüvasti, meie kõige kallim...
Sa oled igavesti meiega*

Teatame valusas kurbuses, et on lahkunud meie armas, hoolitsev, hea abikaasa ja kullakallis isa
ALARI PEET
24.03.1958 - 2.08.2013
Hüvastijätt Alariga toimub meie koduaias Keilas laupäeval, 10. augustil kl 14
Ulvi ja Jaan Kristjan

Avaldame sügavat kaastunnet Maive Kauritile kalli abikaasa
KAIDO KAURITI
kaotuse puhul
Ei tulek ega minek ole endi teha, vaid see, mis sinna vahele jääb, on elavate mäletada.
Kaastunnet avaldavad kolleegid
Tallinna Kaubamaja AS raamatupidamisosakonnast

Eesti Kirjanike Liit mälestab oma liiget
MARI VALLISOOD
12.11.1950-4.08.2013
ja avaldab sügavat kaastunnet lahkunu omastele
Ärasaatmine esmaspäeval, 12. augustil kl 12 Tartu krematooriumi suures saalis (Jaama 122), muldasängitamine Kodavere kalmistul

Oleme sügavas leinas koos Ulvi, Jaan Kristjani ning teiste lähedastega kalli
ALARI
surma puhul
Maida ning Kadri ja Mart peredega

TELEVISIOON

ETV

07.25 Maahaigla (Inglise 2006)
08.10 Aia elu: Kalmistud (Eesti 2008)
08.25 Eesti mÄng*
08.55 Holby City haigla (Inglise 2004)
09.55 Ajavaod: Legendi järg
10.20 Üks tegu: Seatemp (ETV 2009)
10.30 Ajalik ja ajatu: Ristimine
11.00 Väike maja preerias (USA 1978)
11.45 Kennedyd, 8/8 (Kanada 2011)*
12.35 Hakkab jälle pihta (Eesti 2012)*
13.05 Kõõgikodanikud: Türgi restorani Faruk Güllüoğlu (Eesti 2013)*
13.35 Doksari Huvasti, seltsimehed!, 2/6: Sõjad (1980–1984) (Prantsuse/Saksa 2011)*
14.25 Metsapeatus, 10/10*
14.55 Teeliste kirikud: Rakvere*
15.25 Aedniku suvi (Eesti Telefilm 1980)
15.40 Kaks takti ette: suurimad staa-rid, 3/3
16.10 Holby City haigla (Inglise 2004)*
17.10 Reisisari Minemine (Eesti 2007)
17.35 Minuscule (Prantsuse 2011)
17.40 Maahaigla (Inglise 2006)*
18.30 Aktuaalne kaamera
18.45 Osoon (ETV 2012)
19.15 Ilus maa: Unustatud mäguasi (Eesti 2012)
19.30 Ümber India ookeani koos Simon Reeve'iga, 5/6: Sri Lankalt Bangladeshi (Inglise 2012)
20.30 Iga pink räägib loo, 10/12
21.00 Aktuaalne kaamera
21.25 Sport
21.35 SUVEkulTUUR
21.45 Eesti mäng
22.15 Öhtu Robbie Williamsiga (Inglise 2012)
23.25 Kuidas ei tohiks elada, 3/6: Laulja Don (Inglise 2009)
23.55 Waterloo Roadi kool (Inglise 2010)
00.40 SUVEkulTUUR*
00.58 ERR-i uudised

KANAL 2

06.00 Punased roosid*, 566
06.45 Rosario*, 48
07.40 Joonissari Kasskoer
08.05 Suverepoter*
09.10 Tuhat ja üks ööd*, 48
11.00 Kodus ja võõrsil, 5557
11.30 Küladetektiivid*, 93
12.30 Heeringas Veenuse õlal*
13.00 Kelgukoerad
14.00 Komissar Rex
15.00 Punased roosid, 567
16.05 Küladetektiivid, 94
17.05 Rosario, 49
18.10 Tuhat ja üks ööd, 49

20.00 Suverepoter
21.00 Saladused
21.50 Romet ja Julia
22.50 Mängufilm Blond ja blondim (Kanada 2008)

TV3

06.15 Gormiti
06.40 Winxid
07.05 Käsna-Kalle Kantpüks
07.30 Transformerid
07.55 Armastus võidab, 97*
08.55 Kirgede torm, 1692*
09.55 Vaprad ja ilusad, 6534
10.20 Top Shop
10.35 Ment, 5
11.35 Kaitsjad 1, 12
12.30 Kõige naljakamad koduvideod
13.00 Suletud uste taga 3, 2*
14.00 Kättemaksukontor 5, 12*
15.00 Vaprad ja ilusad, 6534
15.30 Lena, mu elu armastus, 157
16.30 Armastus võidab, 98
17.30 Kirgede torm, 1693
18.30 Võimalik vaid Venemaal
19.00 Seitsmesed suvesadamas
20.00 Kättemaksukontor 6, 1
21.00 Selgeltnägijate tuleproov 7, 1
22.00 Vaid Venemaal pluss
22.30 Kerge elu, 10
23.30 Puudutus 1, 8

HOROSKOOP

JÄÄR Sinu tegelik roll perekonnas või suguseltsis on nüüd tugeva-
malt luubi ja uurimise all. Hoia
oma mainet ning ära anna alust
kuulujuttudeks!

SÕNN Möödaniku suhted, koh-
tumised või sündmused võivad
sulle lihtsalt meelde tulla või astub
keegi vana sõber läbi.

KAKSIKUD Kipud oma kaaslasti
ülemäära tagant kiirustama ning
neile sobimatul viisil nõu andma,
sellest võib areneda isegi suurem
tüli või arusaamatus.

VÄHK Õhus on aimata keerukaid
olukordi, millega võib esmapilgul
olla raske toime tulla. Väldi võima-
likke lõkse ja ära mine kaasa kon-
kurentsi ebaausate vormidega.

LÕVI Sul puudub paljudest asja-
dest õige ülevaade. Võid teha
näiteks psühholoogilise vea ja käi-
tuda mõnes olukorras sobimatult.
Võimalikud on ka kaos ja segadus.

NEITSI Täna on sinu emotsioonid
halva tuju allikaks. Kasuta oma
tundeid sisemise intuitsioonilõkke
süütamiseks. Õige häälestatuse
korral saadad korda imesid.

KAALUD Aeg olla omaette. Soo-
situd on töö üksinduses. Suurem
kollektiiv võib praegu väsitavalt
mõjuda ja tekitada sinus soovi
lihtsalt vait olla.

SKORPION Sulle võib tunduda, et
teised nõuavad sinult ülemäära
palju. See võib olla tingitud sellest,
et jätad võimeka mulje, mis on ju
igati positiivne!

AMBUR Hoidu oma bossi ärrita-
tamast – tööga seotud asjaolud
kipuvad olema emotsionaalsed ja
subjektiivsed. Täna võiks eksooti-
lise toiduga tagasihoidlikum olla.

KALJUKITS Ettevõtmistes oled
võimeline leidma probleemidele
originaalseid lahendusi. Sinu
suhted teistega peaks põhinema
vaimsetel kokkupuutepunktidel.

VEEVALAJA Juhtub ehk rohkem,
kui sa jõuad kohe läbi seedida.
Seega ole valiv, mis info sa endasse
kogud – keskendu ikka asjadele,
mis on ka sinu jaoks olulised.

KALAD Kuu positsioon viitab
partnerluse suuremale osakaa-
lule. Intiimsuhe võib rohkem esile
tõusta või võtta uusi vorme, mis
elule kindlasti tuu värvi lisavad.

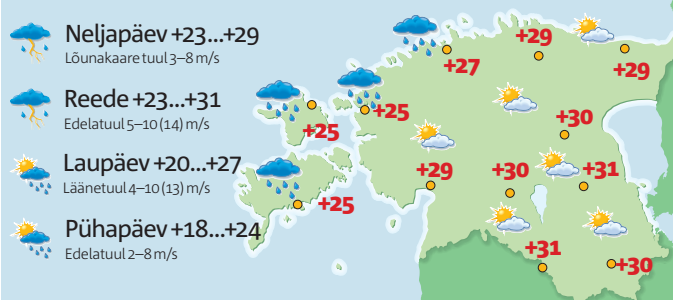
ILM

Neljapäev +23...+29
Lõunakaare tuul 3–8 m/s

Reede +23...+31
Edelatuul 5–10 (14) m/s

Laupäev +20...+27
Läänetuul 4–10 (13) m/s

Pühapäev +18...+24
Edelatuul 2–8 m/s

RISTSÕNA

	VIHATUD, VASTIK	PAHATAHTLIK NÕID	LIIKUV	A, ..., THE	PEKIKASTE (murdes)	RIIDESORT	ONKEL ... CONTINUO (generaalbass)	MOOTORI-OSA	NETI-LEHEKÜLG
KARP-KALALINE									
ŠEFF, JUHT									
VEREANDJA									
NONDA									
... VÄIN (kura kuik)									
UNGARI VEIN									
KÕRVA-PÖLETIK									
ISANE SIGA									
KONNA-KUUSK									
ÜLEAEDNE									
ROOMA PÄIKES-JUUMAL									
ASTMIK									
ÜHEKSA MIJUSIKU ANSAMBEL									
PAGARI-TOODE									
ILMAKAAR									
KARU (ladina k.)									
JÄÄB MAO JA JÄME-SOOLE VAHELE									
J. NAABER									

ETV2, KANAL 11, TV6, KANAL 12

ETV2
07.30 Lastelavastus Suur pahandus, 3/6*
07.55 Ajakompass
08.05 Tom ja Fluffy*
08.15 Tatonka lood
08.25 Lammastom ja Fluffy*
08.30 Siilipoiss Alfredi salapäraseid seiklusi
08.45 Lastetuba
08.55 Tuhat tutvust
09.35 Morgani kohtumine organitega*
10.00 Waterlo Roadi kool
10.50 Kinoklassika Kõvakübar*
12.31 ERR-i uudised
16.15 Ehh, uhhuduur, 7/8
16.40 Kalailm, 27/29
17.10 Väike maja preerias
18.00 Tule õue!
18.30 Animasari Ajakompass
18.40 Animasari Tom ja Fluffy
18.45 Konn ja sõbrad
18.55 Animasari Pingviin Jasper
19.00 Animasari Lammastom ja Fluffy
19.05 Animasari Siilipoiss Alfredi salapäraseid seiklusi
19.20 Aktuaalne kaamera
19.30 Aktuaalne kaamera
19.45 Ma vajab lavastajat! Helgi Sallo*
20.45 Gilmore'i tüdrukud
21.30 Maailma kino Vabatahtmatud
23.05 Täna öhtul...
00.05 Abistav käsi, 1/3
00.30 Triibust ruuduni, 6/15
00.57 ERR-i uudised

Kanal 11
05.45 Roosa teemant, 104
06.30 Totaalne ärkamine!
09.00 Doktor Oz*
09.55 Ellen

10.50 Gordon Ramsay köögisaladused*, 3
11.20 Everwood*
12.10 Top Shop, 193
12.25 Unustamatu*
13.25 Käpardist kokaks*, 6
14.25 Öhtusöögilahingud
15.20 Oprah
16.10 Doktor Oz
17.05 Everwood
18.00 Pahad tüdrukud, 77
19.00 Kodus ja võõrsil, 5558
19.30 Gordon Ramsay köögisaladused, 4
20.00 Uhiharotid – Öed
21.00 Öuehaldjad
21.30 Süües saledaks, 1
22.00 Piinlikud kehad
23.10 Mehi jalaga segada
00.00 Suverepoter
01.00 Ellen
01.45 Uhiharotid – Öed*
02.30 Kuidas alasti hea välja näha
03.15 Doktor Oz
04.00 Pahad tüdrukud*, 77
04.50 Staariminutid
05.00 Suverepoter*

TV6
06.00 Hommikuraadio
08.30 Seitsmesed suvesadamas
09.30 Kodu keset linna 4, 482
10.00 Kutsuge Cobra 11 1, 24
11.00 Aeg on käes...
13.15 Top Shop
13.30 Kodu keset linna 4, 483
14.00 Kutsuge Cobra 11 1, 24
15.00 Brigaad 3 1, 6
16.00 Kuidas ma kohtasin teie ema 2, 8
16.30 Kutsuge Cobra 11 1, 25
17.30 Sõjaprintsess Xena 2, 32
18.30 Simpsonid 14, 12
19.00 Ameerika paps 6, 12
19.30

Kuidas ma kohtasin teie ema 2, 9
20.00 Sex and the City – A Farewell, 2
20.30 Simpsonid 14, 13
21.00 Kõige naljakamad koduvideod
21.30 KINOÕHTU
23.20 Naked & Funny 6
23.50 Kinominutid
00.20 Kuritöö 1, 4
01.05 Head 1, 17
02.05 Salatoimikud 6, 139
02.50 Naked & Funny 6
03.15 Brigaad 3 1, 6
04.05 Hommikuraadio
04.30 Kodu keset linna 4, 483
05.00 Seitsmesed suvesadamas
05.45 Uudistemagasin

PAUER

KUI MÜRISTAB JA VÄLKU LÕOB SIIS VANAKURAT PÕRGUS SILKU SOOB...

MA TEAN...

...JA KURADIT TEAN KA. AGA KESSE SILK ON? JA KAS MEIE PEAME KA TEDA SOOMA, KUI MÜRISTAB?

www.facebook.com/artistaloovburoo

Nemi

KAS SA TEADSID, ET ON OLEMAS HAIGUS, MIS PANEB SIND KAKAT OKSENDAMA?

NII ET SUL ON SÕBER, KES ÕPIB MEDÕEKS?

ENAM MITTE.

SUDOKU

Pappocom

Lahendused ja vihjed. www.sudoku.com

	6	7				8	4	
4				6		8		9
8								7
	4			8			6	
2	5		3		4		7	1
	7			9			3	
6								5
3			8		1			6
	1	9				2	8	

Eelmise mängu lahendus.

5	7	8	3	2	4	6	9	1
3	9	4	8	6	1	7	2	5
2	6	1	9	7	5	3	4	8
6	4	7	5	8	2	1	3	9
8	1	3	7	4	9	5	6	2
9	2	5	1	3	6	4	8	7
4	3	9	2	1	7	8	5	6
7	8	2	6	5	3	9	1	4
1	5	6	4	9	8	2	7	3

Sudoku EPL-i veebiväljaandes

Mängi. www.epl.ee/sudoku

TEADUS

Tiit Kändler
teadustoimetaja

ARVUD

10 000

Maast vähem kui 200 miljoni kilomeetri kaugusel kihutavat asteroidi või komeeti on registreeritud pärast seda, kui Hawaii Maui saarel asuv teleskoop leidis juunis asteroidi 2013 MZ5.

Umbes 14% sellistest asteroididest peetakse võimalikuks ohuks – need on üle 110-meetrise läbimõõduga ja liiguvad Maale lähemal kui 7,5 miljonit kilomeetrit.

Allikas: Nature

UNI

Kuu mõjutab und

Mõned inimesed kurdavad unetuse üle täiskuu ajal. Baseli ülikooli psühhiaatriaprofessor Christian Cajochen ja tema rühm uuris 30 vabatahtliku und laboris. Une ajal seirati kahe vanuserühma ajumustreid, silmaliikumisi ja hormoonide eritumist. Tuli välja, et tänapäevalgi sõltub inimese uni Kuu rütmidest. Täiskuu ajal vähenes sügava une kestus kolmandiku võrra, magama jäädi viis minutit hiljem ja uni kestis 20 minutit vähem. Teadlased peavad seda iidsete aegade päranduseks.

Allikas: AlphaGalileo

ASTRONOOMIA

Kuidas elustuvad komeedid

USA Antioquia ülikooli astronoomid avastasid komeetide kalmistu ja kirjeldasid, kuidas mõned neist objektidest, mis pole miljonite aastate vältel ilmutanud aktiivsust, äkitselt elustuvad. Teadlased nimetavad sellist komeetide rühma Laatsaruse komeetideks. Mõnekilomeetrise läbimõõduga komeedid koosnevad jää ja kivide segust. Kui need lähenevad Päikesele, muutub osa jääst gaasiks ja komeedile tekib saba, mis on päikesevalgusest ja -tuulest suunatud Päikesest eemale. Enamik komeete läheneb Päikesele haruharva, kuid umbes 500 komeeti külastab selle lähikonda iga kolme kuni 200 aasta tagant.

Allikas: AlphaGalileo

SOOVITUS

Uued vanad söögitaimeid

Horisont, juuli 2013
Loodusajakiri MTÜ, 64 lk

Mis on kinoa ja kuidas seda süüa, selgitab botaanik Taimi Paal. Usutlus on muusikateadlase Jaan Rossiga. Rene Levoll avab Tartu Kuradisilla loo. Vähkkasvaja olemust kirjeldab terviseteadlane Katrin Sak. Kuumast ja äikeselisest suvest kirjutab imavaatleja Jüri Kamenik. Peale selle kirjutatakse uuest ja vanast kalendrist ning teadusuudistest.

Aegviidus taastatakse Eesti raudtee ajalugu

Ajalooliste tõsiasjade asjastunud kehastust hoiavad, kaitsevad ja taastavad sageli asjaarmastajad. Nii ka Aegviidus.

Fotod: Tiit Kändler

-1- Aegviidu jaam on Eestis ainus, mille kõik hooned on säilinud.
-2- Tõnis Randla on oma ajalookirjeldamises jaamahoonesse suisa elama kolunud.

AEGVIIDU JAAM

Balti raudtee sai valmis 1870. aastal

Aegviidu jaam on Eestis ainus, mille kõik hooned on siiani säilinud. Raudtee ehitas kohalikele baltisakslastele kuuluv Balti raudteeselts (asutati 1868). Pärast pikki läbirääkimisi Venemaa võimudega alustati Balti raudtee ehitust 1869. aasta kevadel. Ehitust rahastas Peterburi pank E. M. Meyer & Co, raudtee pidulik avamine toimus 5. novembril 1870. aastal Narvas.

Jaamahoone ja vajalike abihoonete ehitusprojektid olid enamjaolt ülevenemaalised tüüpprojektid, mis kooskõlastati Venemaa teedeministeeriumiga. Jooniste hankimine jäi sageli vastava tee lõigu ehitust juhtiva peainseneri ülesandeks. Vastavalt Balti raudtee lepingule võeti jaamaehitiste kavandamisel eeskujuks Lipetski ja Toms-ki kandis 1869. aastal avatud Grjazi–Borissoglebski raudtee rajatised.

vad fotod soomusrongi mees- test. Ülesvõtete autoriteks on vennad Parikad, kes soomusrongi nr 1 esimesed lahingud kaasa tegid ja põhjalikult pildistasid.

Ajaloolised sidemed

1870. aastal käsutati Paldiski–Gattšina raudteele plaanitud jaamu ehitama 5000 puuseppa. Praeguseks on säilinud vaid mõni puidust jaamahoone: Paldiski, Klooga, Keila, Pääsküla, Nõmme. Iseseisvuse taastamise järel pole riik raudtee omanikuna ajaloo vastu just eriti aupaklikult käitunud. Lammutati Lagedi, Aruküla, Raasiku, Vaeküla, Toila jaamad. Seda hinnatavam on Randla töö Aegviidu jaamahoone säilitamiseks. „Selle aasta mais kaevasime talgute- ga veetorni juures välja vana munakivisillutise,” teatab ta. Veetorn saab oma välimusega üle Aegviidu valla uhkeldada. Vabariigi sajandaks aastapäevaks plaanib mittetulundusühing Aegviidu Jaam Anno 1870 soomusrongi nr 1 auks püstitada mälestusmärgi. Kor- rastatud jaamaesine pargike põlispuude ja hekkidega just- kui ootab seda.

Aegviidu alevile hoo andnud jaamahoone peenemate reisi- jate toas võib näha veel tükki algupärasest seinapaneelist ja algseid välisvalgusteid. Pile- tikassa on kenasti alles, siltki peal: LÕUNA 12.00–13.00. Kassapidaja ruumis ripub kassa kõrval avatud sahtlite- ga kapp. Sada sahtlit. „Nõn- da palju arvestati liinile jaa- mu,” selgitab Randla. Gattši- nast läks raudtee 40 kilomeet- ri kaugusele Peterburi juba varem ja sellest linnakesest sai 1881. aastal esimene elektrilise tänavavalgustusega linn Tsaa- ri-Venemaal.

Nõnda on ajaloolisel raud- teeliinil säilinud jaamahooned osake Eesti ja Venemaa ühisest ajaloost. Randla kiirustab ja- mamajja: „Plaane pole sead- nud, teen, nagu jaksu ja raha on,” sõnab ta tagasihoidlikult. Kuid siiski kutsub mind sisse tagasi, et näidata erilist harul- dust – pianiinot. „See on tõe- noliselt Jänedes kuulsa mõisa- proua pianino, mis taheti rik- nenuna välja visata, ent mille ma ära tassisin ja lasksin kor- da teha.” Kes tahab, võib sellel mängida pidulikku lugu, mida kanti ette 1870. aastal raudtee avamisel. ●